

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัย ได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี
2. การปกครองท้องถิ่น
3. กฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล
4. องค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

จากภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจสังคมในปี 2540 รัฐบาลได้พิจารณาเห็นความจำเป็นที่จะต้องมีการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี เพื่อสามารถพลิกฟื้นภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ ธรรมจึงได้มีมติเห็นชอบระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดี เมื่อ 11 พ.ค. 2542 ทั้งนี้เพื่อให้มีการบริหารจัดการของสังคมที่ดี เกิดขึ้นทั้งในภาครัฐภาคธุรกิจ เอกชนและภาคประชาชน

การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีมาจากคำภาษาอังกฤษ คือ Good Governance ซึ่งนักวิชาการบางคน เรียกว่า “ธรรมรัฐ” บ้าง หรือ “ธรรมภิบาล” บ้าง ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้คำว่า “การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี”

1.1 ความหมายของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

นักวิชาการได้ให้ความหมายของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ดังนี้

ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2541:1) ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ว่าเป็นลักษณะการปกครองที่กลไกของรัฐทั้งการเมืองและการบริหาร มีความแข็งแกร่งมีประสิทธิภาพสะอาด โปร่งใสและรับผิดชอบ เป็นการให้ความสำคัญกับภาครัฐและรัฐบาลเป็นหลัก

ประเวศ วะสี (2542:1) อธิบายว่า การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี คือ ความโปร่งใส ความถูกต้องในการดำเนินงานของภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาชน การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีเป็นเสมือนพลังผลักดันที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาของประเทศชาติ

ลิขิต วีรเวทิน (2541: 11) อธิบายว่า การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี หมายถึง กระบวนการปกครองบริหารที่อาศัยปรัชญา หลักการที่ถูกต้อง เอื้ออำนวยประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ มีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาของสังคมและนำมาซึ่งความเจริญในด้านต่างๆ

อานันท์ ปันยารชุน (2542: 1) ได้อธิบายถึงความหมายของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีว่า เป็นผลลัพธ์ของการกิจการ กิจกรรม ซึ่งบุคคลและสถาบันทั่วไป ภาครัฐและเอกชนมีผลประโยชน์ร่วมกันได้กระทำลงไปหลายทาง มีลักษณะเป็นขบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องซึ่งอาจนำไปสู่การผสมผสานผลประโยชน์ที่หลากหลายและขัดแย้งกันได้

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ในอีกหนึ่งเรียกว่า ธรรมรัฐ มีความหมายหลายประการ ดังต่อไปนี้

หมายถึง กระบวนการความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐ ภาคสังคม ภาคเอกชนและประชาชน โดยทั่วไปในการที่จะทำให้การบริหารราชการแผ่นดินดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้

หมายถึง การที่กลไกของรัฐทั้งทางการเมืองและการบริหารมีความแข็งแกร่ง มีประสิทธิภาพ สะอาด โปร่งใส รับผิดชอบ หรือ

หมายถึง การบริหารหรือการปกครองที่ดี หรือการปกครอง หรือ การบริหารที่เป็นธรรม โดยมีองค์ประกอบ 3 ประการ ความโปร่งใส (Transparency) การตรวจสอบได้ (Accountability) และความมีประสิทธิภาพ (Efficiency)

สรุป ได้ว่าการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี หมายถึง การบริหารการปกครองที่มีการจัดสรรและบริหารจัดการจัดการทรัพยากรในการตอบสนองต่อปัญหาของประชาชนได้เป็นอย่างดี โดยการบริหารการปกครองที่ดีนั้นจะมีลักษณะการบริหารแบบมีส่วนร่วม โปร่งใส เสมอภาค มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล เป็นธรรม และรับผิดชอบต่อประชาชน

1.2 แนวคิดธรรมาภิบาลในประเทศไทย

แนวคิดธรรมาภิบาลได้มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของระบบการเมืองไทย ในเวลาต่อมา กล่าวคือ การปฏิรูประบบการเมือง โดยการร่างรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน หรือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ที่ได้ประกาศใช้ เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2540 ซึ่งนับเป็นเอกสารสำคัญของการบริหารรัฐกิจแนวใหม่ ที่มีเจตนารมณ์มุ่งส่งเสริมสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การมีส่วนร่วมของประชาชน การตรวจสอบ อำนาจอธิปไตย การเสริมความโปร่งใสในการปฏิบัติหน้าที่ และการกระจายอำนาจ (นรนิติ เศรษฐบุตร.2549: คำนำ) จึงมีการประยุกต์แนวคิดธรรมรัฐหรือการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีมาใช้เป็นรูปธรรม เพื่อให้เกิดทั้งการปฏิรูปการเมืองและการบริหารราชการแผ่นดินควบคู่กันไป ในส่วนของหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่

ดีของรัฐธรรมนูญฉบับที่มีสาระสำคัญที่มุ่งพยายามสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี สำหรับสังคมไทย โดยสร้างช่องทางใหม่สำหรับการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและประชาสังคม เน้นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของภาครัฐมากขึ้นรวมทั้งการ ประกันและคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนและส่งเสริมภาครัฐให้มีการบริหารการปกครอง ที่โปร่งใส สามารถถูกตรวจสอบโดยประชาชนมากขึ้น จะเห็นได้ว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร ไทย พ.ศ. 2540 ได้วางรากฐานที่สอดคล้องกับหลักการของธรรมรัฐหรือธรรมาภิบาล

สถาบันพระปกเกล้า (2548: 15-16) ได้เสนอไว้ว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับ พ.ศ. 2540 ได้สร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีอันเรียกเป็นศัพท์ ภาษาอังกฤษว่า “Good Governance” โดยมีเป้าหมายร่วมกันอยู่ 3 ประการ ประกอบด้วย

ประการแรก การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ เพื่อให้การบริหารงานภาครัฐมีคุณภาพได้มาตรฐาน ตามที่ประชาชนต้องการ มีความโปร่งใสในการตัดสินใจและในกระบวนการทำงาน ให้ประชาชนได้ รับรู้ข้อมูลข่าวสาร ร่วมแสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในการทำงานรวมทั้งการประหยัด มี ประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล รับผิดชอบต่อผลงานนั้น แทนการเน้นทำให้ออกต้องตามกฎ ระเบียบ และวิธีการเพียงอย่างเดียวผู้เขียนขออธิบายคุณลักษณะของการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ เพิ่มเติมกล่าวคือ แนวคิดการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ เป็นแนวคิดหนึ่งที่รัฐบาลสมัยที่ผ่านมา ภายใต้อกรอบที่ได้กำหนดให้การปฏิรูประบบราชการเป็นวาระแห่งชาติเพื่อให้การบริหารราชการ เกิดผลสัมฤทธิ์ตอบสนองความต้องการของประชาชนซึ่งนอกจากแผนการปรับเปลี่ยนบทบาท ภารกิจยังปรับเปลี่ยนวิธีการบริหารงานขององค์กรภาครัฐ โดยมีการกำหนดให้มีการทบทวน บทบาท หน้าที่เพื่อให้มีความชัดเจนไม่ซ้ำซ้อน อันจะนำไปสู่ขนาดขององค์กรที่มีขนาดเล็กลงและ ความสมดุล โดยต้องมีการจัดภายใต้กรอบระบบการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ซึ่งเป็นระบบ บริหาร โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ โดยที่การบริหารงานแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ (Result-based Management- RBM) ประการที่ 2 เป็นการบริหารที่มุ่งเน้นที่วัตถุประสงค์และผลสำเร็จของงาน (Output and Outcomes) มิใช่มุ่งเน้นปัจจัยนำเข้าและกระบวนการ (Input and Process) และมีการกำหนดตัวชี้วัด ในการทำงาน ซึ่งรูปแบบการบริหารและการจัดรูปแบบต่างๆ ที่ภาครัฐได้นำมาปรับใช้ได้แก่ การ บริหารแบบเน้นภารกิจ (Mission-oriented) การบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพทั่วทั้ง องค์กร (Totality Quality Management-TQM) การบริหาร โดยการกำกับดูแล (Regulatory) การบริหารและการจัดการ โดยการจัดทำสัญญาว่าจ้างให้เอกชนดำเนินการแทน และการทบทวนการบริหารและการจัดการ (Management Review) ทั้งนี้องค์ประกอบของการบริหารงานแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ ที่สำคัญได้แก่

1. การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายองค์กร วัตถุประสงค์และเป้าหมายองค์กรคือผลสัมฤทธิ์ที่คาดหวัง ดังนั้นการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่ต้องกระทำด้วยความระมัดระวัง และเป็นส่วนสำคัญการจัดทำแผนกลยุทธ์ภายใต้วิสัยทัศน์และพันธกิจของหน่วยงาน (Vision and Mission) องค์กรจึงเริ่มต้นที่การกำหนดวิสัยทัศน์และบทบาทพันธกิจภายใต้ภาวะแวดล้อมใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น หลังจากนั้นการกำหนดวัตถุประสงค์ขององค์กรเป้าหมาย และกลยุทธ์หลัก

2. การกำหนดตัวชี้วัดการบรรลุเป้าหมายและผลการปฏิบัติงาน (Performance Indication and Result Area Determination) การกำหนดปัจจัยหลักและตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานเพื่อใช้ในการติดตามและประเมินผลงาน เช่น ด้านสมรรถนะภายในองค์กร ได้แก่บุคคลากร โครงสร้าง กระบวนการ ด้านการเงิน ได้แก่ ประสิทธิภาพ ความคุ้มค่า ประหยัด ซึ่งในแต่ละด้านต้องมากำหนดตัวชี้วัดและรายละเอียดต่างๆ เพื่อให้มีความสมดุลกัน

3. การจัดทำข้อตกลงเพื่อให้รับรู้ถึงเป้าหมาย (Performance Agreement) การบริหารแบบมุ่งเน้นเรื่องภาระความรับผิดชอบต่อการบรรลุเป้าหมาย อำนาจหน้าที่ทรัพยากรที่ใช้ สิ่งตอบแทนที่จะได้รับ ระยะเวลาของสัญญา

4. การจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology System) ในการจัดทำฐานข้อมูล เพื่อนำมาสนับสนุนการจัดสินใจ การวางแผน การควบคุมงาน และประเมินผลที่ต้องอาศัยข้อเท็จจริงและตัวเลขต่างๆ มากขึ้น ความรู้และเครื่องมือของเทคโนโลยีสารสนเทศสามารถทำให้การบริหารแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5. การปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement)

6. การวัดประเมินผล (Performance Measurement and Evaluation) ซึ่งเป็นการวัดผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจริงเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ เมื่อพบความแตกต่างก็นำมาวิเคราะห์หาสาเหตุเพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาต่อไป และ

7. การจัดวางกลไกการตรวจสอบ (Accountability Mechanism) การบริหารแนวนี้จำเป็นต้องมีความยืดหยุ่นในการบริหารสำหรับการปรับตัวขององค์กรภายใต้การเปลี่ยนแปลง

ประการที่สอง การปรับเปลี่ยนบทบาทการทำงานของภาครัฐ โดยเน้นงานในหน้าที่หลักของภาครัฐ ซึ่งได้แก่การกำหนดนโยบายที่มองการณ์ไกลมีการบังคับใช้กฎหมายที่ให้ความเสมอภาค เป็นธรรม และองค์การบริหารอย่างเป็นอิสระ มีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการดำเนินการ

ประการที่สาม การบริหารแบบพหุภาคี ได้แก่ การบริหารที่ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย ตัดสินใจ หรือร่วมปฏิบัติงานโดยไม่ผูกขาดหรือรวมศูนย์อำนาจ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2544: 3-4) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญในบางมาตรา

ได้สะท้อนให้เห็นแนวคิดและคุณค่าในเรื่องรัฐธรรมนูญ และรองรับต่อแนวทางในการสร้างรัฐธรรมนูญให้เกิดขึ้นสังคมไทย มีดังต่อไปนี้

1. หลักนิติธรรม (Rule of Law) หลักนิติธรรมนี้ หลักการปกครอง โดยกฎหมายนี้ มีขึ้นเพื่อให้ความคุ้มครองแก่ประชาชนทั้งในเรื่องสิทธิเสรีภาพในทรัพย์สิน การแสดงออก การดำรงชีพ เป็นต้น ซึ่งถือเป็นหนึ่งในบรรดาสหิทธิขั้นพื้นฐานทั้งหมดของปัจเจกบุคคล และโดยหลักการนี้ ผู้ปกครองไม่สามารถใช้อำนาจใดๆ อันละเมิดต่อกฎหมายกระทำต่อประชาชนได้ ไม่ว่าจะในเชิงการตีครอนเพิกถอนอำนาจของประชาชนด้วยการจำกัดสิทธิเสรีภาพหรือด้วยวิธีการอื่นใด โดยมักจะถูกบัญญัติไว้ในกฎหมายสูงสุดของรัฐ อาทิ ในรัฐธรรมนูญของประเทศ ทั้งนี้ หลักการปกครองภายใต้กฎหมายหรือหลักนิติธรรมนี้ ที่ครอบคลุมไปถึงเรื่องตรวจตรากฎหมายให้ทันสมัย และเป็นธรรมรวมทั้งเป็นที่ยอมรับของสังคมและสังคมยินยอมพร้อมใจในการปฏิบัติตามกฎหมาย ซึ่งบทบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญที่สอดคล้องกับหลักการดังกล่าว อาทิ สถานะความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ และการรับโทษทางกฎหมาย

2. หลักคุณธรรม (Virtues) การยึดมั่นในเรื่องความถูกต้องดีงาม การส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติกับคนในสังคม ซึ่งบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญได้สะท้อนถึงคุณค่า (Values) ที่ดีงามของมนุษย์ อาทิ การคุ้มครองและสร้างหลักประกันสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งในทางการเมือง และมาตรการลงโทษผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ขาดจริยธรรมและคุณธรรม

3. หลักความโปร่งใส (Transparency) การปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์การให้มีความโปร่งใส เปิดเผยข้อมูลข่าวสาร และมีกระบวนการให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและตรวจสอบความถูกต้องได้ซึ่งบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญที่สอดคล้องกับหลักการดังกล่าว อาทิ การสร้างกระบวนการตรวจสอบการใช้อำนาจ และระบบการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร

4. หลักการมีส่วนร่วม (Participation) การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นต่อการตัดสินใจขององค์การ ซึ่งบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญให้คุ้มครองสิทธิในการมีส่วนร่วมทั้งกับรัฐและการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน

5. หลักความรับผิดชอบ (Accountability) การสำนึกในความรับผิดชอบต่อสาธารณะและเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง โดยที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดกรอบขององค์การรัฐหรือองค์การตามรัฐธรรมนูญในการทำงานของเพื่อตอบสนองต่อผลประโยชน์ส่วนรวม การสร้างระบบการรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง เช่น การกำหนดกรอบของรัฐบุคลากรของรัฐ และองค์การในรัฐธรรมนูญในการทำงานตอบสนองต่อผลประโยชน์สาธารณะเป็นหลักประกันในการทำงานของ

รัฐที่จะต้องตอบสนองต่อผลประโยชน์ส่วนรวมและการสร้างระบบการรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง การสร้างกระบวนการรับฟังความคิดเห็นและเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง

6. หลักความคุ้มค่า (Effectiveness) การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม ในการกำหนดกรอบหน้าที่ของบุคคลากรภาครัฐ และปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์การภาครัฐ โดยมุ่งเน้นในการทำหน้าที่ของบุคคลากรในภาครัฐ และการสร้างเครื่องมือของของรัฐในการปรับโครงสร้างของระบบราชการ เพื่อตอบสนองในเรื่องประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงาน ได้กำหนดให้การจัดตั้ง กระทรวง ทบวง กรม เป็นไปตามแนวทางที่สร้างกลไกให้รัฐบาลในฐานะผู้กำหนดนโยบายจะได้ปรับปรุงการบริหารภาครัฐให้ตอบสนองหลักความคุ้มค่า

หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ประกอบด้วยหลักสำคัญ 6 ประการดังนี้

1. หลักนิติธรรม: การใช้กฎ ระเบียบ ที่เป็นธรรม เป็นที่ยอมรับไว้ไม่ตามกระแส หรืออำนาจตัวบุคคลเสมอ
2. หลักคุณธรรม: การยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม ประพฤติตนเป็นตัวอย่างแก่สังคมด้วยความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน
3. หลักความโปร่งใส: การทำงานอย่างโปร่งใส เปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ตรงไปตรงมา ตรวจสอบได้
4. หลักความมีส่วนร่วม: เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ เสนอความเห็น
5. หลักความรับผิดชอบ: ตระหนักในสิทธิหน้าที่ มีความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคมมุ่งแก้ปัญหา กล้ายอมรับผลการกระทำของตน
6. หลักความคุ้มค่า: บริหารกิจการและใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุด

อย่างไรก็ดีในปี พ.ศ. 2546 ได้มีการขยายกรอบความคิดจากเดิมที่ให้ความสำคัญกับ 6 หลักการ มาขยายให้ครอบคลุมในเรื่องการบริหารภาครัฐแนวใหม่ ซึ่งรวมถึงการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) และการจัดการความรู้ (Knowledge Management) ซึ่งหลักการใหม่ๆ เพิ่มเติมอีก 4 หลักการคือ หลักการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ หลักการบริหารจัดการ หลักการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้และหลักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

ต่อมาปี พ.ศ. 2545 รัฐบาลได้ทำการปฏิรูประบบราชการ เพื่อให้ข้าราชการเป็นกลไกและเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพของรัฐบาล เสริมสร้างสมรรถนะของประเทศในการแข่งขันระดับเวทีโลก สร้างความโปร่งใส ความตรงไปตรงมาในการปฏิบัติราชการ ให้ข้าราชการประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ ซึ่งมีความสามารถ และสร้างวัฒนธรรมและคุณค่าใหม่ในวงราชการ โดยมีการจัดตั้งส่วน

ราชการใหม่ พัฒนาการการปฏิบัติราชการและการพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ และ กำหนดแบบแผนการปฏิบัติราชการที่จะทำให้เกิดการบริหารราชการที่ดี ซึ่งตราไว้ใน พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 มาตรา 3/1 ซึ่งสรุปได้ว่าการ บริหารราชการต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์เน้นผลงาน คุ่มค่าลด ขั้นตอนการปฏิบัติงาน ลดภารกิจและขุบเลิกหน่วยงานที่ไม่จำเป็น กระจายภารกิจและทรัพยากรให้ ท้องถิ่น กระจายอำนาจการตัดสินใจ มีผู้รับผิดชอบต่อผลงาน การปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการต้อง ใช้หลักการบริหารกิจการที่ดี

เนื่องจากตามพระราชบัญญัติ ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 มาตรา 3/1 เป็นเพียงข้อมูลกำหนดที่แสดงถึงเป้าหมายหลักที่ต้องดำเนินการ แต่ยังขาดการกำหนดถึงวิธีการ ปฏิบัติของส่วนราชการและข้าราชการที่จะให้ดำเนินการไปสู่เป้าหมายหลัก โดยต้องมีการกำหนด หลักเกณฑ์และวิธีการในการปฏิบัติราชการและการสั่งการให้ส่วนราชการและข้าราชการปฏิบัติให้ ชัดเจนเป็นแนวเดียวกัน โดยไม่ก่อให้เกิดการใช้ดุลพินิจในการเลือกปฏิบัติของแต่ละส่วนราชการ ทั้งนี้สามารถวัดผลการปฏิบัติงานได้ รวมทั้งเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนได้ จึงได้มีการตราพระ ราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ขึ้นเพื่อให้ทุกส่วน ราชการมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตาม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2546: 3-8)

วัตถุประสงค์ของพระราชกฤษฎีกา

1. เพื่อให้การบริหารราชการเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน
2. เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ
3. มีประสิทธิภาพเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ
4. ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานที่เกินความจำเป็น
5. ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ
6. มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ

ประโยชน์ที่จะได้รับของพระราชกฤษฎีกา

1. รัฐสามารถกำหนดนโยบายและเป้าหมายการดำเนินงานได้ชัดเจนและมีกลไกที่จะ พัฒนาการภาครัฐให้มีประสิทธิภาพขึ้นได้
2. ส่วนราชการและข้าราชการ มีแนวทางในการปฏิบัติราชการที่เป็นมาตรฐานชัดเจน มี ความโปร่งใส สามารถวัดผลการดำเนินงานได้
3. ประชาชนได้รับบริการที่รวดเร็ว สามารถตรวจสอบการดำเนินงานได้ และมีส่วน ร่วมในการบริหารส่วนราชการ

ขอบเขตการใช้บังคับของพระราชกฤษฎีกา

พระราชกฤษฎีกาใช้บังคับกับส่วนราชการในทุกกระทรวง ทบวง กรม โดย ก.พ.ร. จะเป็นผู้จัดทำปฏิทินกำหนดเรื่อง เวลา และหน่วยงาน ที่จะต้องปฏิบัติ โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ราชการสามารถดำเนินการได้ทันที ตามพระราชกฤษฎีกา ได้แก่ หมวด 1 การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หมวด 2 การบริหารราชการเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชน หมวด 5 การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน และหมวด 7 การอำนวยความสะดวกและการตอบสนองความต้องการของประชาชน และส่วนราชการต้องรอให้ ก.พ.ร. ได้สร้างความเข้าใจและออกแบบแนวทางปฏิบัติในแต่ละเรื่องเสร็จเรียบร้อยก่อนจึงจะสามารถดำเนินการได้ ซึ่งในกรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้หน่วยงานที่มีอำนาจกำกับดูแลองค์กรดังกล่าวตามกฎหมายมีหน้าที่ดูแลให้มีการกำหนดแนวทางการบริหารงานให้เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาสรุปเนื้อหาของพระราชกฤษฎีกา ซึ่งมีบทบัญญัติรวม 9 หมวด ดังนี้

หมวด 1 การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ได้แก่ การบริหารราชการ เพื่อบรรลุเป้าหมาย ดังนี้

1. เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน
2. เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ
3. มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล เกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ
4. ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น
5. มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์
6. ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ
7. มีการประเมินผล การปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ

หมวด 2 การบริหารราชการเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชน

การบริหารราชการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน หมายถึง การปฏิบัติราชการที่มีเป้าหมายเพื่อให้เกิดความผาสุกและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน ความสงบและปลอดภัยของสังคมส่วนรวม โดยการถือว่าประชาชนเป็นศูนย์กลางในการได้รับบริการจากรัฐ ดังนี้

1. การกำหนดภารกิจของรัฐและส่วนราชการต้องเป็นไปเพื่อเป้าหมายดังกล่าวข้างต้น และสอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐ
2. การปฏิบัติภารกิจของส่วนราชการต้องเป็นไปโดยซื่อสัตย์ สุจริต สามารถตรวจสอบได้
3. กรณีที่ภารกิจใดส่งผลกระทบต่อประชาชนต้องรับพิจารณาความเห็นและชี้แจงให้ประชาชนได้รับรู้และมีส่วนร่วมมากขึ้น

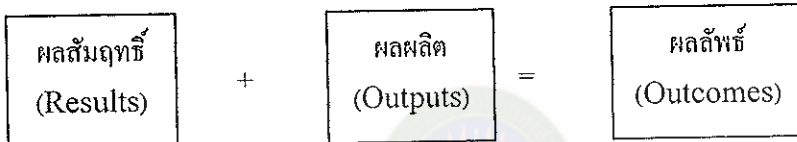

4. ข้าราชการต้องรับฟังความคิดเห็นและความพึงพอใจของสังคมและประชาชน
ผู้รับบริการ เพื่อปรับปรุงวิธีการปฏิบัติให้เหมาะสม

5. กรณีพบปัญหาอุปสรรคต้องจัดให้มีการแก้ไขโดยเร็ว

หมวด 3 การบริหารราชการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ

การบริหารราชการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ หมายถึง การบริหารงานที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ (Results) โดยมีตัวชี้วัด (Indicators) ที่เป็นรูปธรรม ซึ่งจะสามารถสะท้อนผลงานว่ามีความสอดคล้องเป็นแนวเดียวกับภารกิจและวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้นไว้ รวมทั้งผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นมีความคุ้มค่ากับทรัพยากรที่ใช้ไปอย่างมีประสิทธิภาพ

การบริหารราชการให้เกิดผลสัมฤทธิ์ โดยให้ส่วนราชการกำหนดแผนการทำงานที่มีวัตถุประสงค์ที่จะชี้วัดผลลัพธ์ของงาน ได้ ดังนี้

1. การปฏิบัติของส่วนราชการต้องสามารถวัดผลสัมฤทธิ์ของภารกิจที่กระทำได้อย่างชัด โดยภารกิจต่างๆ ต้องมีแผนปฏิบัติงานขึ้นไว้ล่วงหน้า แผนปฏิบัติงานต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับระยะเวลา งบประมาณที่ต้องใช้ เป้าหมาย ผลสัมฤทธิ์ ตัวชี้วัดความสำเร็จของภารกิจ มีระบบการติดตามประเมินผลการปฏิบัติตามแผน กรณีที่มีผลกระทบต่อประชาชน ส่วนราชการต้องปรับแก้ไขแผนให้เหมาะสม

2. การบริหารราชการแบบบูรณาการ มีแนวทางดังนี้

2.1 กรณีหลายส่วนราชการมีภารกิจเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันให้ส่วนราชการกำหนดแนวทางปฏิบัติเพื่อให้การบริหารจัดการ (การวางแผน + การใช้ทรัพยากร + การดำเนินการ) เกิดผลสำเร็จในภารกิจตามเป้าหมายที่เป็นเอกภาพเดียวกัน

2.2 เนื่องจากมีการบริหารราชการแบบบูรณาการในจังหวัดและในต่างประเทศ จึงให้ส่วนราชการทุกแห่งมีหน้าที่สนับสนุนการปฏิบัติราชการของผู้ว่าราชการจังหวัด หรือหัวหน้าคณะผู้แทนในต่างประเทศ โดยใช้การมอบอำนาจ (ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. 2546)

3. การพัฒนาส่วนราชการให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยมีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

3.1 ต้องสร้างระบบให้สามารถรับรู้ข่าวสารได้อย่างกว้างขวาง

3.2 ต้องสามารถประมวลผลความรู้นำมาปรับใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว เหมาะสมกับสถานการณ์

3.3 ต้องมีการส่งเสริมและพัฒนาความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ให้เกิด ประสิทธิภาพสูงสุด และมีคุณธรรม

3.4 ต้องมีการสร้างควมมีส่วนร่วมในหมู่ข้าราชการ

4. ความตกลงในการปฏิบัติงาน โดยกำหนดให้มีการทำความตกลงในการปฏิบัติงาน (Performance Agreement) ระหว่างผู้กำหนดนโยบายกับผู้รับผิดชอบในการนำนโยบายไปปฏิบัติใน แต่ละเรื่อง เช่น ความตกลงระหว่างรัฐมนตรีกับปลัดกระทรวง ความตกลงระหว่างปลัดกระทรวง กับอธิบดีหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นๆ ที่ต้องรับผิดชอบปฏิบัติภารกิจตามแผน

5. การกำหนดแผนบริหารราชการ กำหนดให้จัดทำแผนต่างๆ ดังนี้

5.1 แผนบริหารราชการแผ่นดิน เป็นแผนการบริหารที่รัฐบาลมีระยะเวลา 4 ปี ซึ่ง แปลงมาจากนโยบายรัฐบาล โดยสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี/สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี/ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ/สำนักงานงบประมาณ ร่วมกันเป็นผู้จัดทำ โดยต้องจัดทำภายใน 90 วันนับแต่วันที่รัฐบาลแถลงนโยบายต่อรัฐสภาแล้ว เป็นแผนชาติมี ผลผูกพันทุกส่วนราชการต้องนำไปปฏิบัติ

5.2 แผนนิติบัญญัติ เป็นการจัดทำแผนด้านกฎหมายที่จะต้องจัดให้มีหรือแก้ไขเพิ่มเติม กฎหมาย โดยสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา/สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ร่วมกันเป็นผู้จัดทำ แผนนิติบัญญัติแล้วทุกส่วนราชการที่เกี่ยวข้องนำไปจัดทำกฎหมายต่อไป

5.3 แผนปฏิบัติราชการ เป็นแผนงานของทุกส่วนราชการที่แปลงจากแผนบริหาร ราชการแผ่นดิน โดยจัดทำเป็น 2 ระยะ คือ แผนปฏิบัติราชการ 4 ปี และแผนปฏิบัติราชการประจำปี

5.4 ความต่อเนื่องในการปฏิบัติราชการ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงนายกรัฐมนตรีหัวหน้า ส่วนราชการมีหน้าที่สรุปผลและให้ข้อมูลต่อนายกรัฐมนตรีคนใหม่

หมวด 4 การบริหารราชการอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจภาครัฐ กำหนดวิธีการทำงานของส่วนราชการต้องปฏิบัติตามหลักการดังนี้

1. หลักความโปร่งใส ต้องมีการประกาศเป้าหมาย แผน เวลา งบประมาณที่ใช้ และ เพื่อสามารถตรวจสอบได้

2. หลักความคุ้มค่า โดยต้องจัดทำบัญชีต้นทุน และรายจ่ายต่อหน่วยของบริการ สาธารณะเพื่อเปรียบเทียบความคุ้มค่าระหว่างปัจจัยนำเข้ากับผลลัพธ์ สำนักงานคณะกรรมการ

พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นผู้ตรวจสอบ ความคุ้มค่าในการปฏิบัติการกิจแห่งรัฐ การจัดซื้อจัดจ้างต้องกระทำโดยเปิดเผยและเที่ยงธรรม

3. หลักความชัดเจนในการปฏิบัติราชการ (หลักความรับผิดชอบ)

3.1 กรณีที่ส่วนราชการให้ความเห็นชอบหรืออนุญาตระหว่างกันต้องดำเนินการภายใน 15 วัน เว้นแต่ได้ประกาศไว้ล่วงหน้าว่าต้องเกิน 15 วัน เพราะต้องปฏิบัติตามขั้นตอนของกฎหมาย ถ้าเห็นชอบหรืออนุมัติเกินเวลาข้าราชการที่เกี่ยวข้องของส่วนราชการที่ต้องเป็นผู้ให้ความเห็นชอบ หรืออนุมัติต้องรับผิดชอบ

3.2 การวินิจฉัยชี้ขาดปัญหา ส่วนราชการต้องพิจารณาวินิจฉัย โดยเร็ว และหลีกเลี่ยงการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นพิจารณา

3.3 กรณีที่เป็นการพิจารณาในรูปคณะกรรมการให้มีผลผูกพันผู้แทนส่วนราชการ แม้จะมีได้เข้าร่วมประชุม และต้องมีการบันทึกฝ่ายข้างน้อยไว้ด้วย

3.4 การสั่งราชการต้องเป็นลายลักษณ์อักษร ถ้าด้วยวาจาต้องบันทึกคำสั่งนั้นไว้

หมวด 5 การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน

1. การกระจายอำนาจการตัดสินใจ

1.1 ส่วนราชการกระจายอำนาจการตัดสินใจลงไปสู่ผู้ดำเนินการเรื่องนั้นๆ โดยตรง และให้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย

1.2 ส่วนราชการต้องจัดให้มีหลักเกณฑ์การควบคุม ติดตามกำกับดูแลการใช้อำนาจ และความรับผิดชอบของผู้รับมอบและผู้มอบ

1.3 กพร.จะกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการหรือแนวทางการกระจายอำนาจความรับผิดชอบ และการลดขั้นตอนให้ส่วนราชการถือปฏิบัติได้

1.4 ส่วนราชการแต่ละแห่งต้องจัดทำแผนภูมิขั้นตอนและระยะเวลาดำเนินการ โดยเปิดเผยเพื่อให้ประชาชนตรวจสอบได้

2. การจัดตั้งศูนย์บริการร่วม

2.1 กระทรวงต้องจัดให้มีศูนย์บริการร่วม

2.2 กระทรวงต้องจัดให้มีเจ้าหน้าที่และแบบพิมพ์ที่จำเป็นในศูนย์บริการร่วม และพร้อมให้บริการประชาชนอย่างครบถ้วน

2.3 หากศูนย์บริการร่วมมีปัญหา อุปสรรคในการดำเนินการเพราะกฎระเบียบ วิธีการให้ส่วนราชการแจ้ง ก.พ.ร. เพื่อเสนอปรับปรุงต่อไป

2.4 การจัดตั้งศูนย์บริการร่วมของกระทรวงให้รวมทั้งจังหวัดและอำเภอด้วย

หมวด 6 การปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการ

1. การทบทวนภารกิจ

1.1 ส่วนราชการทบทวนภารกิจตามระยะเวลาที่ ก.พ.ร.กำหนดเพื่อตรวจสอบว่าภารกิจใดมีความจำเป็นต้องดำเนินการต่อไปหรือไม่ หากเห็นควรเปลี่ยนแปลงเสนอ กรม.เพื่อปรับปรุงอำนาจหน้าที่

1.2 กรณีที่ ก.พ.ร.วิเคราะห์ความจำเป็นของภารกิจส่วนราชการใดแล้วอาจเสนอ กรม. ปรับปรุงภารกิจ อำนาจหน้าที่ โครงสร้างหรืออัตรากำลัง

2. การทบทวนกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ

2.1 ส่วนราชการมีหน้าที่สำรวจและทบทวนกฎระเบียบเพื่อยกเลิกปรับปรุง หรือให้มีขึ้นใหม่เพื่อให้ทันสมัย สดภาระของประชาชน โดยรับฟังความคิดเห็นของประชาชนด้วย

2.2 สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีหน้าที่ตรวจสอบ กฎระเบียบของทุกส่วนราชการ ถ้าไม่เหมาะสม ทันสมัยหรือเป็นภาระให้เสนอแก้ไขปรับปรุงหรือยกเลิก หากส่วนราชการไม่เห็นด้วยให้เสนอ กรม.วินิจฉัย

หมวด 7 การอำนวยความสะดวกและการตอบสนองความต้องการของประชาชน

1. การกำหนดระยะเวลาการปฏิบัติงาน ส่วนราชการที่มีภารกิจในการให้บริการประชาชน หรือต้องติดต่อประสานงานกับส่วนราชการด้วยกันต้องกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จของงานและประกาศให้ประชาชนและข้าราชการทราบทั่วกัน ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่ตรวจสอบงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด และ ก.พ.ร. สามารถพิจารณากำหนดเวลาแล้วเสร็จได้หากเห็นว่าไม่เหมาะสม

2. การจัดระบบสารสนเทศ

2.1 ส่วนราชการต้องจัดให้มีระบบเครือข่ายสารสนเทศเพื่องานบริการประชาชน

2.2 กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารต้องจัดให้มีระบบเครือข่ายสารสนเทศกลาง

3. การรับฟังข้อร้องเรียน

3.1 ส่วนราชการต้องจัดให้มีระบบการตอบคำถามเกี่ยวกับงานให้บริการประชาชน และมีกำหนดเวลาชัดเจน

3.2 ส่วนราชการที่ได้รับคำร้องเรียน ข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นจากประชาชน ต้องดำเนินการให้ลุล่วงและแจ้งผลให้ผู้แจ้งทราบ

3.3 ส่วนราชการที่ออกกฎให้ส่วนราชการอื่นปฏิบัติตาม มีหน้าที่ต้องตรวจสอบว่ากฎนั้นเป็นอุปสรรค ยุ่งยาก ซ้ำซ้อน ลำช้า หรือไม่ เพื่อปรับปรุงให้เหมาะสมและถ้าได้รับการร้องเรียนจากส่วนราชการหรือที่ราชการให้ผู้ออกกฎพิจารณาโดยทันทีและแจ้งผลให้ทราบ

สำนักวิทยบริการฯ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม วิทยานิพนธ์ งานวิจัย

4. การเปิดเผยข้อมูล

4.1 ส่วนราชการต้องเปิดเผยข้อมูลการปฏิบัติราชการให้ทราบโดยทั่วไป เว้นแต่กรณีที่เป็นความลับ เพื่อความมั่นคง/รักษาความสงบเรียบร้อย/คุ้มครองสิทธิของประชาชน

4.2 ส่วนราชการต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับงบประมาณรายจ่าย การจัดซื้อจัดจ้าง สัญญา เว้นแต่ข้อมูลที่ได้รับ ความคุ้มครองโดยกฎหมาย

หมวด 8 การประเมินผลการปฏิบัติราชการ

1. การประเมินผลโดยผู้ประเมินอิสระ เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ของภารกิจ ความพึงพอใจของผู้รับบริการ และความคุ้มค่าในภารกิจ

2. การประเมินผลประสิทธิภาพในการบังคับบัญชา

3. การประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการ (ส่วนเฉพาะตัวกับส่วนประโยชน์ของหน่วยงาน)

4. หากผลการประเมินของส่วนราชการดีให้มีการจัดสรรเงินเป็นรางวัลการเพิ่มประสิทธิภาพ

หมวด 9 บทเบ็ดเตล็ด

เป็นเรื่องทั่วไป เช่น ให้อำนาจ ก.พ.ร. โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี อาจกำหนดให้ส่วนราชการต้องปฏิบัตินอกเหนือพระราชกฤษฎีกานี้ก็ได้ นอกจากนี้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นยังได้จัดทำข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางและวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดแนวทางดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการลดขั้นตอนการปฏิบัติงานและการอำนวยความสะดวกและการตอบสนองความต้องการของประชาชน ดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2547: 2-4) การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นลดระยะเวลาในการพิจารณา การสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ หรือการปฏิบัติราชการที่มีผล โดยตรงต่อประชาชนให้เกิดความสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น ซึ่งมีประเด็นที่ควรพิจารณาดังนี้

1. การกระจายอำนาจการตัดสินใจ มีขั้นตอนดังนี้

1.1 สํารวจอำนาจหน้าที่ของผู้บริหาร/ผู้บังคับบัญชาในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ หรือการปฏิบัติราชการอื่นใด และระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจ

1.2 ผู้บริหาร/ผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจตามที่กฎหมายกำหนด มอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงเพื่อให้เกิดความรวดเร็วและลดขั้นตอนการปฏิบัติราชการเพื่อประชาชน

1.3 ในการมอบอำนาจ ควรจัดทำเป็นหนังสือโดยระบุรายละเอียดในการมอบอำนาจให้ชัดเจน เช่น ผู้รับมอบอำนาจ อำนาจที่มอบให้ผู้รับมอบอำนาจปฏิบัติราชการแทน ลักษณะต่างๆ ที่มีการกำหนดขึ้นเพื่อการใช้อำนาจของผู้รับมอบอำนาจ วิธีการรายงานผลการใช้อำนาจของผู้รับมอบอำนาจ เป็นต้น

1.4 กำหนดมาตรฐานการติดตามและประเมินผลการใช้อำนาจของผู้รับมอบอำนาจ เช่น กำหนดช่วงเวลาเหมาะสมให้ผู้รับมอบอำนาจรายงานสรุปผลการดำเนินการในเรื่องที่ได้รับมอบอำนาจ การสอบถามความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการ เป็นต้น

1.5 เวียนแจ้งส่วนราชการภายในและประกาศให้ประชาชนทั่วไปทราบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มอบอำนาจในเรื่องใด ให้ผู้ใด ตามกฎหมายใด พร้อมบัญชีแสดงการมอบอำนาจสำหรับการมอบอำนาจของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ปลัดหรือรองปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติราชการแทน ควรจัดทำเป็นคำสั่งและประกาศให้ประชาชนทราบ

2. การจัดตั้งศูนย์บริการร่วม เป็นศูนย์บริการประชาชนในการติดต่อ สอบถามข้อมูล ยื่นคำขออนุมัติ อนุญาตในเรื่องที่เป็นอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภารกิจของหน่วยงานภายนอกที่ต่อเนื่องจากภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การขออนุญาตใช้น้ำประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์ เป็นต้น โดยกระบวนการปฏิบัติงานของศูนย์บริการร่วม ประกอบด้วย การรับเรื่องขออนุญาตและตรวจสอบเอกสาร หลักฐานประกอบให้ถูกต้องครบถ้วน, การส่งเรื่องให้กับหน่วยงานเจ้าของเรื่อง เพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่, การติดตามความคืบหน้าเมื่อได้รับการสอบถามจากประชาชนผู้รับบริการ, การแจ้งผลการดำเนินการให้ประชาชนผู้รับบริการทราบซึ่งการเตรียมการจัดตั้งศูนย์บริการร่วม อาจมีขั้นตอนดังนี้

2.1 แต่งตั้งคณะทำงานจัดตั้งศูนย์บริการร่วมประกอบด้วย ผู้บริหาร หัวหน้าหน่วยงานภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องทั้งหมดเป็นกรรมการ

2.2 รวบรวมกระบวนการงานบริการประชาชนในภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภารกิจของหน่วยงานภายนอกที่จะให้บริการในศูนย์บริการร่วมและให้หน่วยงานที่รับผิดชอบในแต่ละกระบวนการงานดำเนินการดังนี้

2.2.1 ปรับกระบวนการทำงานของแต่ละกระบวนการงานเพื่อให้มีระบบบริการที่เชื่อมต่อระหว่างศูนย์บริการร่วม และหน่วยงานเจ้าของเรื่อง ทั้งในด้านเอกสาร การส่งต่องานระบบการรับเงินและกำหนดระยะเวลาดำเนินการของแต่ละกระบวนการงาน

2.2.2 ปรับปรุงเอกสาร คำขอในกระบวนการงานต่าง ๆ เพื่อให้เข้าใจง่ายและเกิดความสะดวกในการกรอกเอกสาร

2.2.3 จัดพิมพ์รายละเอียดเอกสารหลักฐานที่ประชาชนต้องใช้ประกอบในการขออนุมัติ อนุญาตพร้อมเอกสารคำขอในกระบวนการต่าง ๆ เพื่อให้ศูนย์บริการร่วมใช้ในการบริการประชาชน

2.2.4 การจัดอบรมเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์บริการร่วม เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ ในระบบงานและรายละเอียดต่าง ๆ ของแต่ละกระบวนการที่มีการให้บริการในศูนย์บริการร่วม

2.3 ประกาศจัดตั้งศูนย์บริการร่วมและมอบหมายให้มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน ณ ศูนย์บริการร่วม

การอำนวยความสะดวกและการตอบสนองความต้องการของประชาชน

ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จของกระบวนการ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนให้ได้รับบริการ โดยเร็ว รวมทั้งจัดให้มีช่องทางการติดต่อสื่อสาร เพื่อที่จะตรวจสอบความต้องการของประชาชน รับรู้สภาพปัญหาและแก้ไขปัญหาได้ โดยมีประเด็นที่ควรพิจารณา ดังนี้

1. กำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จของกระบวนการ บริการ มีขั้นตอนดังนี้

1.1 ตั้งคณะทำงานปรับปรุงขั้นตอนและระยะเวลาการปฏิบัติราชการเพื่อประชาชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยดำเนินการดังนี้

1.2 สํารวจงานบริการประชาชนที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องถือปฏิบัติ ตามกฎหมาย ระเบียบ บังคับ ทั้งหมดทุกกระบวนการของทุกหน่วยงานภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.3 ในแต่ละกระบวนการ ให้สำรวจค้นหาขั้นตอนและระยะเวลาการปฏิบัติราชการที่เป็นปัจจุบัน โดยอาจพิจารณาจากขั้นตอนและระยะเวลาที่กฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ในเรื่องนั้น ๆ ได้กำหนดไว้แล้ว หากยังไม่ได้กำหนดไว้ตามกฎหมาย ให้พิจารณาจากขั้นตอนและระยะเวลาที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดขึ้นไว้แล้ว ในกรณีที่กระบวนการบริการประชาชนใด ยังไม่มีการกำหนดขั้นตอนและระยะเวลาการปฏิบัติงานมาก่อน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดขั้นตอนและระยะเวลาดังกล่าว โดยใช้เวลาที่ปฏิบัติจริงในปัจจุบันเป็นฐานในการลดขั้นตอนและระยะเวลาดังกล่าว

1. สำหรับกระบวนการที่กระทรวงมหาดไทยแนะนำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปรับลดระยะเวลาการปฏิบัติราชการเพื่อประชาชนแล้ว จำนวน 18 กระบวนการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำมาพิจารณา ทบทวน และปรับปรุงขั้นตอนและระยะเวลาการปฏิบัติราชการเพื่อประชาชนได้ตามความเหมาะสม

2. ดำเนินการเพื่อหาวิธีลดขั้นตอนและระยะเวลาการปฏิบัติราชการ โดยวิธีการต่าง ๆ เช่น ยุบรวมหรือตัดขั้นตอนที่เห็นว่ารวมกันได้ หรือไม่จำเป็นออกไป การกระจายอำนาจการตัดสินใจให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ โดยพยายามลดขั้นตอนและระยะเวลาการปฏิบัติราชการลงร้อยละ 30-50 จากที่กำหนดไว้เดิมหรือที่ปฏิบัติได้จริง แล้วแต่ว่ากรณีใดจะมีขั้นตอนและระยะเวลาปฏิบัติราชการน้อยกว่ากัน การพัฒนาให้เจ้าหน้าที่มีทักษะในการปฏิบัติงาน

3. จัดทำแผนปฏิบัติการว่าจะลดขั้นตอนเรื่องใด เมื่อใด ให้ครบทุกกระบวนการภายใน ปี พ.ศ. 2550

4. ประกาศขั้นตอนระยะเวลาการปฏิบัติราชการให้ประชาชนทราบโดยทั่วไป และจัดทำแผนภูมิแสดงขั้นตอนและระยะเวลาการปฏิบัติได้ ณ จุดบริการพร้อมทั้งจัดระบบรับเรื่องร้องเรียนรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะและพิจารณาเรื่องร้องเรียน กรณีที่ประชาชนเห็นว่ายังไม่ได้รับบริการตามคำมั่นสัญญาที่ประกาศ รวมทั้งหาวิธีการให้ประชาชนเข้าถึงและรับทราบข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ได้โดยง่าย เช่น การเปิดเผยเว็บไซต์ (Website) หรือตั้งศูนย์รับเรื่องร้องเรียนหรือเสนอแนะข้อคิดเห็นของท้องถิ่น

5. การประเมินผล ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำแบบสอบถามความคิดเห็นและความพึงพอใจของประชาชนที่รับบริการและสุ่มตรวจสอบระยะเวลาการให้บริการประชาชนของแต่ละกระบวนการว่าเป็นไปตามที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ประกาศไว้หรือไม่ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขต่อไป

6. ในระหว่างดำเนินการลดขั้นตอนและระยะเวลาการปฏิบัติราชการเพื่อประชาชน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดระบบวิธีการบริการเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชนไปพร้อมกันด้วย เช่น จัดหาน้ำดื่ม วารสาร หนังสือพิมพ์ ไว้บริการผู้มาติดต่อหรือมีช่องทางพิเศษสำหรับบริการคนชรา คนพิการ พระภิกษุหรือสตรีมีครรภ์ เป็นต้น

7. กรณีมีการติดต่อสอบถามเป็นหนังสือ ให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำชับให้พนักงานส่วนท้องถิ่นทุกคนให้ความสำคัญ ในกรณีหากได้รับการติดต่อสอบถามเป็นหนังสือจากประชาชนหรือจากส่วนราชการเกี่ยวกับงานที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการนั้น ให้ตอบคำถามหรือแจ้งผลการดำเนินการภายใน 15 วันหรือตามที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ประกาศกระบวนการลดขั้นตอนและระยะเวลาการปฏิบัติราชการเพื่อประชาชนไว้

3. การรับฟังข้อร้องเรียน มีขั้นตอนดังนี้

3.1 ให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำชับให้พนักงานส่วนท้องถิ่น กรณีได้รับคำร้องเรียน เสนอแนะ หรือความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติราชการ อุปสรรค ความยุ่งยาก หรือปัญหาอื่นใดจากบุคคลใด โดยมีข้อมูลและสาระตามสมควรให้รับนำเสนอผู้บังคับบัญชา โดยทันที

3.2 ให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประสานงานและสั่งการ ให้ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ปรับปรุง แก้ไขปัญหาอุปสรรคดังกล่าวโดยเร็ว แล้วรายงานให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทราบ พร้อมแจ้งให้บุคคลผู้ร้องเรียนหรือเสนอแนะนั้นทราบผลการดำเนินการไปในคราวเดียวกัน

4. การเปิดเผยข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

4.1 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเปิดเผยข้อมูลการปฏิบัติราชการทุกเรื่องโดยประชาชนทั่วไปสามารถตรวจดูได้ เว้นแต่กรณีไม่สามารถเปิดเผยได้ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540

4.2 งบประมาณรายจ่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ประกาศให้ประชาชนทั่วไปทราบหรือจัดส่งให้ประชาชนในเขตพื้นที่ หรือจัดทำป้ายแสดงรายการ โครงการต่าง ๆ ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน ได้รับทราบเป็นการทั่วไป

4.3 ประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ประชาชนเข้าร่วมรับฟังการประชุมสภาท้องถิ่น ทั้งนี้ สภาท้องถิ่นหรือประธานสภาท้องถิ่นควรกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการสำหรับประชาชนในการเข้าฟังการประชุมสภาท้องถิ่นและประชาสัมพันธ์หลักเกณฑ์ วิธีการ และระเบียบดังกล่าวให้ประชาชนทราบด้วย

จากการสังเคราะห์เอกสารพบว่า มีนักวิชาการ ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีอย่างหลากหลายแต่เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อสำรวจการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล ดังนั้นแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือธรรมาภิบาลที่สอดคล้องที่สุดคือ แนวคิดจากพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ซึ่งผู้วิจัยจะนำแนวคิดนี้ไปเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาของงานวิจัยฉบับนี้ โดยแบ่งออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้

1. หลักนิติธรรม หมายถึง กฎ ระเบียบ ที่ไม่ลำเอียง หรือเลือกปฏิบัติให้ความเสมอภาค และความเป็นธรรมกับประชาชนทุกคนและสามารถใช้บังคับ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น กฎ ระเบียบ ข้อบังคับขององค์การชัดเจน เป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ เปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นต่อข้อบังคับนั้น มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย และระเบียบข้อบังคับต่างๆ

2. หลักคุณธรรม หมายถึง เป็นการยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยธรรมาภิบาลให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติเพื่อให้เป็นตัวอย่างแก่สังคม และส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพ สุจริตเป็นนิสัยประชาชาติ

3. หลักความโปร่งใส หมายถึง กระบวนการทำงาน กฎเกณฑ์กติกาที่มีความเปิดเผย ตรงไปตรงมา ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ในสังคมสามารถถ่ายโอนได้อย่างเป็นอิสระ และการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน โดยปรับปรุงกลไกการทำงานมีความโปร่งใส เช่น การบริหารกิจการต่างๆ สามารถเปิดเผยให้สาธารณะตรวจสอบได้ ประชาชนมีโอกาสได้รับรู้เรื่องการจัดซื้อ จัดจ้างการ ส่งเสริมให้ประชาชนได้เรียนรู้การทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

4. หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจอย่างเท่าเทียมกันทั้งโดยตรงหรืออ้อมโดยผ่านสถาบันต่างๆที่มีอำนาจอันชอบธรรม ร่วมรับรู้และเสนอความเห็นต่อองค์กร เช่น มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมการตัดสินใจแก้ไขปัญหา ชุมชน มีส่วนร่วมเป็นกรรมการ โครงการต่างๆ มีส่วนร่วมในการประชุมในชุมชน

5. หลักความรับผิดชอบ หมายถึง การตัดสินใจใดๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลต้องกระทำ โดยมีพันธะความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนเองกระทำต่อสาธารณชน รวมถึงการตระหนักในสิทธิหน้าที่ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของชาวบ้านเมือง เช่น การมุ่งมั่นปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถและรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน การมีหน่วยบริการประชาชนการดำเนินการจัดตั้งงบประมาณดำเนินกิจกรรมตามแผนฯ การมีวิธีการบริการประชาชนด้วยความฉับไว

6. หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานที่ตอบสนองความต้องการของสังคม โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าที่สุด และดำเนินการให้บริการสาธารณะที่ให้ผลลัพธ์เป็นที่น่าพอใจและกระตุ้นการพัฒนาของสังคมทุกด้าน เช่น การจัดสรรใช้ทรัพยากรต่างๆ ได้อย่างคุ้มค่า การให้ความสำคัญแก่ประชาชนที่มาให้บริการ การลดความซ้ำซ้อนในขั้นตอนการปฏิบัติงานตลอดถึงการสร้างความร่วมมือของพนักงานและทีมงาน การลดความรุ่มร่ามของกฎระเบียบเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม

สรุป การบริหารการบริการจัดการบ้านเมืองที่ดี หมายถึง การบริหารการปกครองที่มีการจัดสรรและบริหารจัดการทรัพยากรในการตอบสนองต่อปัญหาของประชาชนได้เป็นอย่างดี โดยการบริหารการปกครองที่ดีนั้นจะมีลักษณะการบริหารแบบมีส่วนร่วม โปร่งใส เสมอภาค มีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ เป็นธรรม และรับผิดชอบต่อประชาชน

2. การปกครองท้องถิ่น

1. ความหมายของการปกครองท้องถิ่น

มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่นไว้หลากหลาย แต่มีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ดังนี้

ประทาน กงฤทธิศึกษากร (2540 : 30) การปกครองท้องถิ่น หมายถึง ระบบการปกครองที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระจายอำนาจทางการปกครองของรัฐ และโดยนัยนี้จะเกิดองค์การทำหน้าที่ปกครองโดยคนในท้องถิ่นนั้นๆ องค์การนี้จัดตั้งและถูกควบคุมโดยรัฐบาลแต่ก็มีอำนาจในการกำหนดนโยบายและควบคุมให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายและควบคุมให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของตนเอง

อุทัย หิรัญโต (2543 : 2) อธิบายว่าการปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งการจัดการปกครองและดำเนินการบางอย่างโดยดำเนินการกันเองเพื่อบำบัดความต้องการของคน การบริหารงานของท้องถิ่นมีการจัดเป็นองค์การมีเจ้าหน้าที่ซึ่งประชาชนเลือกตั้งขึ้นมาทั้งหมด หรือบางส่วนทั้งนี้มีความเป็นอิสระในการบริหารงาน แต่รัฐบาลต้องควบคุมด้วยวิธีการต่างๆ ตามความเหมาะสมจะปราศจากการควบคุมของรัฐบาลได้ ไม่เพราะการปกครองท้องถิ่นเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดขึ้น

โกวิทย์ พวงงาม (2550 : 13) กล่าวว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การที่องค์กรหนึ่งมีพื้นที่อาณาเขตของตนเองมีประชากรและมีรายได้ตามที่หลักเกณฑ์กำหนด โดยมีอำนาจและมีอิสระในการปกครองตนเอง มีการบริหารการคลังของตนเอง รวมทั้งมีอำนาจหน้าที่ให้บริการในด้านต่างๆ แก่ประชาชน ซึ่งประชาชนในพื้นที่ดังกล่าวจะมีส่วนร่วมในการบริหารและปกครองตนเอง อาทิ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในชุมชน หรือการมีส่วนร่วมในการบริหารและการปกครองตนเอง โดยผ่านตัวแทนที่มาจากการเลือกตั้ง เช่น การมีสภาท้องถิ่น เป็นต้น

ฮอลโลเวย์ (Holloway. 1951:101-103; อ้างถึงในพงศัตถ์ ศรีสมทรัพย์, 2550 : 6) ได้ให้ความหมายการปกครองท้องถิ่น หมายถึง องค์กรที่มีอาณาเขตที่แน่นอน มีประชากรตามหลักที่กำหนดไว้ มีอำนาจปกครองตนเอง มีการบริหาร การคลังของตนเองและมีสภาท้องถิ่นที่มีสมาชิกได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน

ร็อบสัน (Robson. 1953 : 574) ได้ให้ความหมายการปกครองท้องถิ่นว่า หน่วยการปกครองซึ่งรัฐได้จัดตั้งขึ้นและให้อำนาจการปกครองตนเอง (Autonomy) มีสิทธิตามกฎหมาย (Legal Rights) และต้องมีองค์กรที่ปกครองตนเอง (Necessary Organization) เพื่อปฏิบัติหน้าที่ให้สมความมุ่งหมายของการปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ

คลาก (Clake. 1975 : 87 - 89) อธิบายว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง หน่วยการปกครองที่ทำหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวข้องกับการให้บริการประชาชนในเขตพื้นที่ใดโดยเฉพาะ และหน่วยปกครองนี้จัดตั้งและอยู่ในความดูแลของรัฐบาลกลาง

มอนตากู (Montagu. 1984: 574; อ้างถึงใน โกวิทช์ พวงงาม 2550 : 12) อธิบายว่าการปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองซึ่งหน่วยการปกครองท้องถิ่นได้มีการเลือกตั้งโดยอิสระเพื่อเลือกผู้มีหน้าที่บริหารการปกครองท้องถิ่น มีอำนาจอิสระพร้อมความรับผิดชอบซึ่งตนสามารถที่จะใช้ได้โดยปลอดจากการควบคุมของหน่วยการบริหารราชการส่วนกลางหรือภูมิภาค แต่ทั้งนี้หน่วยปกครองท้องถิ่นยังต้องอยู่ภายใต้บังคับว่าด้วยอำนาจสูงสุดของประเทศ ไม่ได้กลายเป็นรัฐใหม่ อิสระแต่อย่างใด

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การปกครองท้องถิ่นเป็นการปกครองที่รัฐบาลกลางหรือส่วนกลางได้กระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น ซึ่งประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและปกครองตนเองตามเจตนารมณ์การปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยการปกครองดังกล่าวมีจุดหมายที่จะให้ประชาชนสร้างความเจริญให้กับท้องถิ่นของตนเอง รวมถึงการแก้ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น การปกครองท้องถิ่นมีฐานะเป็นนิติบุคคลอาจประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ที่ราษฎรเลือกตั้งเพื่อมาปฏิบัติงานตามระยะเวลาที่กำหนด โดยมีงบประมาณเป็นของตนเอง

องค์ประกอบของการปกครองท้องถิ่น

อุทัย หิรัญโต (2543 : 22) อธิบายว่า การปกครองท้องถิ่นประกอบด้วย องค์ประกอบที่สำคัญ อย่างน้อย 8 ประการ

1. สถานะตามกฎหมาย (Legal Status) หมายความว่าหากประเทศใดกำหนดเรื่องการปกครองท้องถิ่นไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศ การปกครองท้องถิ่นในประเทศไทยนั้นจะมีความเข้มแข็งกว่าการปกครองท้องถิ่นที่จัดตั้งโดยกฎหมายอื่น เพราะข้อความที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนั้นเป็นการแสดงให้เห็นว่า ประเทศนั้นมีนโยบายที่จะกระจายอำนาจอย่างแท้จริง

2. พื้นที่และระดับ (Area and Level) ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการกำหนดพื้นที่และระดับของหน่วยการปกครองท้องถิ่นมีหลายประการเช่น ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์เชื้อชาติ และความสำนึกในการปกครองของตนเองของประชาชนจึงได้มีกฎเกณฑ์ที่จะกำหนดพื้นที่และระดับของหน่วยงานการปกครองท้องถิ่นออกเป็น 2 ระดับ คือ หน่วยการปกครองท้องถิ่นขนาดเล็กและขนาดใหญ่ สำหรับขนาดของพื้นที่จากการศึกษาขององค์การสหประชาชาติ โดยองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรม (UNESCO) องค์การอนามัยโลก (WHO) และสำนักกิจการสังคม (Bureau of Social Affair) ได้ให้ความเห็นว่า หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่สามารถให้บริการและบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพได้ ควรมี

ประชากรประมาณ 50,000 คน แต่ก็ยังมีปัจจัยอื่นที่ต้องพิจารณาด้วย เช่น ประสิทธิภาพในการบริหารรายได้ และบุคลากรเป็นต้น

3. การกระจายอำนาจหน้าที่ การที่จะกำหนดให้ท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับนโยบายทางการเมืองและการปกครองของรัฐบาลเป็นสำคัญ

4. องค์การนิติบุคคลจัดตั้งโดยผลแห่งกฎหมายแยกจากรัฐบาลกลางหรือรัฐบาลแห่งชาติมีขอบเขตการปกครองที่แน่นอน มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย ออกกฎ ข้อบังคับ ควบคุมให้มีการปฏิบัติตามนโยบายนั้น ๆ

5. การเลือกตั้ง สมาชิกองค์การหรือคณะผู้บริหารจะต้องได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ทั้งหมดหรือบางส่วน เพื่อแสดงถึงการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชนโดยเลือกผู้บริหารท้องถิ่นของตนเอง

6. อิสระในการปกครองท้องถิ่น สามารถใช้ดุลพินิจของตนเองในการปฏิบัติกิจการในขอบเขตของกฎหมายโดยไม่ต้องขออนุมัติจากรัฐบาลกลาง และไม่อยู่ในสายการบังคับบัญชาของหน่วยงานราชการ

7. งบประมาณของตนเอง มีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ การจัดเก็บภาษีตามขอบเขตที่กฎหมายให้อำนาจในการจัดเก็บ เพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้เพียงพอที่จะทะนุบำรุงท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

8. การควบคุมดูแลของรัฐ เมื่อได้รับการจัดตั้งขึ้นแล้วยังคงอยู่ในการกำกับดูแลจากรัฐเพื่อประโยชน์และความมั่นคงของรัฐและประชาชน โดยส่วนรวม โดยการมีอิสระในการดำเนินงานของหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นเพราะมีละนั้นแล้วท้องถิ่นจะกลายเป็นรัฐอธิปไตยไป

สรุปได้ว่า การปกครองท้องถิ่นมีองค์ประกอบที่สำคัญ 8 ประการ กล่าวคือ ต้องมีสถานะตามกฎหมายมีพื้นที่อาณาเขตชัดเจนมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายกำหนด มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาและผู้บริหาร มีอิสระในการปกครองตนเอง มีงบประมาณของตนเอง ประการสำคัญคือจะต้องไม่เป็นอิสระเบ็ดเสร็จขาดการปกครองของประเทศทั้งนี้เพื่อความมั่นคงของรัฐและของประชาชนโดยรวม

ปัจจัยที่เกื้อหนุนบทบาทของการปกครองท้องถิ่น

ประทาน สุวรรณมงคล (2547 : 8 - 10) กล่าวว่า การปกครองท้องถิ่นจะมีบทบาทมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

1. พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ขององค์กรปกครองท้องถิ่นในประเทศนั้น กรณีแรก มีการรวมกลุ่มเป็นชุมชนย่อย ปกครองตนเองอย่างอิสระ ถิ่นถิ่นจะปกป้องสิทธิตนเอง กรณีที่สอง การปกครองท้องถิ่นมาจากรัฐ โดยการออกกฎหมาย ท้องถิ่นต้องพึ่งพิงการสนับสนุนจากรัฐอยู่มาก

2. ระบบการเมือง ประเทศประชาธิปไตย การปกครองท้องถิ่นจะมีบทบาทหลากหลายมากกว่าประเทศที่เป็นเผด็จการ

3. นโยบายของรัฐ บางประเทศมีกฎหมายสนับสนุนการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่น ในทางกลับกันบางประเทศไม่มีกฎหมายสนับสนุนท้องถิ่นมากเท่าที่ควร

4. วัฒนธรรมทางการเมือง สังคมที่มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าประชาชนมีความรู้ทางการเมืองแต่เพิกเฉยการมีส่วนร่วม และแบบมีส่วนร่วมประชาชนจะสนใจเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ อย่างกว้างขวางเช่นเกิดขึ้นในประเทศตะวันตก เป็นต้น

5. ความเจริญทางเศรษฐกิจ ในพื้นที่ใดที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจมากย่อมจะมีส่วนสำคัญที่ทำให้การปกครองท้องถิ่นนั้นมีความเข้มแข็ง

6. ระดับการศึกษาและข้อมูลสารสนเทศ เป็นสิ่งสำคัญที่ควบคู่กันไปกับความเจริญทางเศรษฐกิจของพื้นที่และนับเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาการทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย

สรุปได้ว่า การปกครองท้องถิ่นมีปัจจัยที่เกื้อหนุนบทบาทหลายประการ อาทิเช่น พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของการปกครองท้องถิ่นในประเทศนั้น ระบบการเมือง นโยบายของรัฐ วัฒนธรรมทางการเมือง ความเจริญทางเศรษฐกิจ ระดับการศึกษาและข้อมูลสารสนเทศอย่างไรก็ตามปัจจัยที่สำคัญที่สุดน่าจะเป็นตัวประชาชนเองที่ต้องให้ความสำคัญกับการปกครองท้องถิ่น คือ การมีส่วนร่วมตั้งแต่การคัดเลือกตัวแทนเข้าไปดำเนินการ การติดตามผลการดำเนินงานเพื่อผลประโยชน์ของชุมชนซึ่งมักจะเกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตเป็นหลัก ถ้าประชาชนมีความสำนึกและมีส่วนร่วมอย่างจริงจังถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการเกื้อหนุนบทบาทของการปกครองท้องถิ่น

3. กฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล

1. ความเป็นมา

องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นรูปแบบการปกครองท้องถิ่นที่เริ่มจัดตั้งขึ้นเป็นครั้งแรกตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนตำบล พ.ศ. 2499 และมีการปรับปรุงแก้ไขโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนตำบล พ.ศ. 2511 (ฉบับที่ 2) อปต. มีพื้นที่รับผิดชอบครอบคลุมทั้งตำบลในส่วนที่อยู่นอกเขตเทศบาล สุขาภิบาล โดยมีหน้าที่สร้างความเจริญให้กับพื้นที่เช่นเดียวกับเทศบาลและสุขาภิบาล อปต. เป็นนิติบุคคล มีงบประมาณ ทรัพย์สินและเจ้าหน้าที่ของตนเอง มีรายได้ตามที่กฎหมายกำหนดเป็นของตนเอง และมีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจการในเขตพื้นที่ของตนโดยอิสระ ต่อมาในปี พ.ศ. 2515 ได้มีประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326 ให้ยุบเลิก

อบต. ทั้งหมดที่ได้จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายข้างต้น และให้โอนทรัพย์สิน หนี้สินและสิทธิต่างๆของ อบต. เป็นของจังหวัดที่ตำบลนั้นอยู่ในท้องที่ และได้มีการจัดระเบียบบริหารของตำบลโดยให้มีสภาตำบลซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคล ทำหน้าที่ช่วยเหลือกำนัน และผู้ใหญ่บ้านในการพัฒนาท้องที่ชนบททั้งหมดไปตั้งแต่บัดนั้น (พงศ์สัณห์ ศรีสมทรัพย์. 2542: 71)

ต่อมาในปี พ.ศ. 2537 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 เป็นกฎหมายที่ใช้กฎระเบียบการบริหารงานในตำแหน่งแทนประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515 นับตั้งแต่ พ.ร.บ. สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2538 ทำให้มีการปรับฐานะการบริหารงานในระดับตำบล โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงรูปแบบใหม่ของสภาตำบลทั่วประเทศออกเป็น 2 รูปแบบ ดังนี้ (พงศ์สัณห์ ศรีสมทรัพย์. 2542 : 72)

1. รูปแบบ “สภาตำบล” ได้รับการยกฐานะเป็นนิติบุคคล อันได้แก่ สภาตำบลที่มีรายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุนต่ำกว่า 150,000 บาท

2. รูปแบบ “องค์การบริหารส่วนตำบล” (อบต.) ตั้งขึ้นจากสภาตำบลที่มีรายได้ (โดยไม่รวมเงินอุดหนุน) ในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ 150,000 บาท ได้รับการยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล มีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น

พ.ศ. 2542 รัฐบาลได้มีการเสนอขอปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542 เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ในประเด็นต่างๆ ทั้งโครงสร้างที่มาของสมาชิก อบต. อำนาจหน้าที่ของ อบต. เป็นต้น ซึ่งในที่นี่จะนำเสนอให้เห็นที่โครงสร้าง อบต. ตามกฎหมายเดิม และในส่วนที่เป็น อบต. ที่ได้รับการแก้ไขใหม่พร้อมๆ กันไป

พ.ศ. 2546 รัฐบาลได้เสนอขอปรับปรุงแก้ไข พ.ร.บ. สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 โดยเนื้อหาส่วนใหญ่แก้ไขชื่อเรียกบุคคล และและคำศัพท์กฎหมายที่ให้สอดคล้องกับกฎหมายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ และกำหนดให้มีการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลจากประชาชนโดยตรง

2. โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลแบบเดิม

ตาม พ.ร.บ. สถาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 กำหนดให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย

1. สมาชิกโดยตำแหน่ง ได้แก่

1.1 กำนัน

1.2 ผู้ใหญ่บ้าน

1.3 แพทย์ประจำตำบล

2. สมาชิกโดยการเลือกตั้ง ได้แก่ สมาชิกที่ได้รับเลือกจากราษฎรหมู่บ้านละ

2 คน โดยอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี สภาองค์การบริหารส่วนตำบล จัดให้มีประธานสภาและรองประธานสภาคนหนึ่ง เลือกจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยนายอำเภอเป็นผู้แต่งตั้ง ตามมติของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี นอกจากนั้นให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบล เลือกสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลคนหนึ่งเป็นเลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

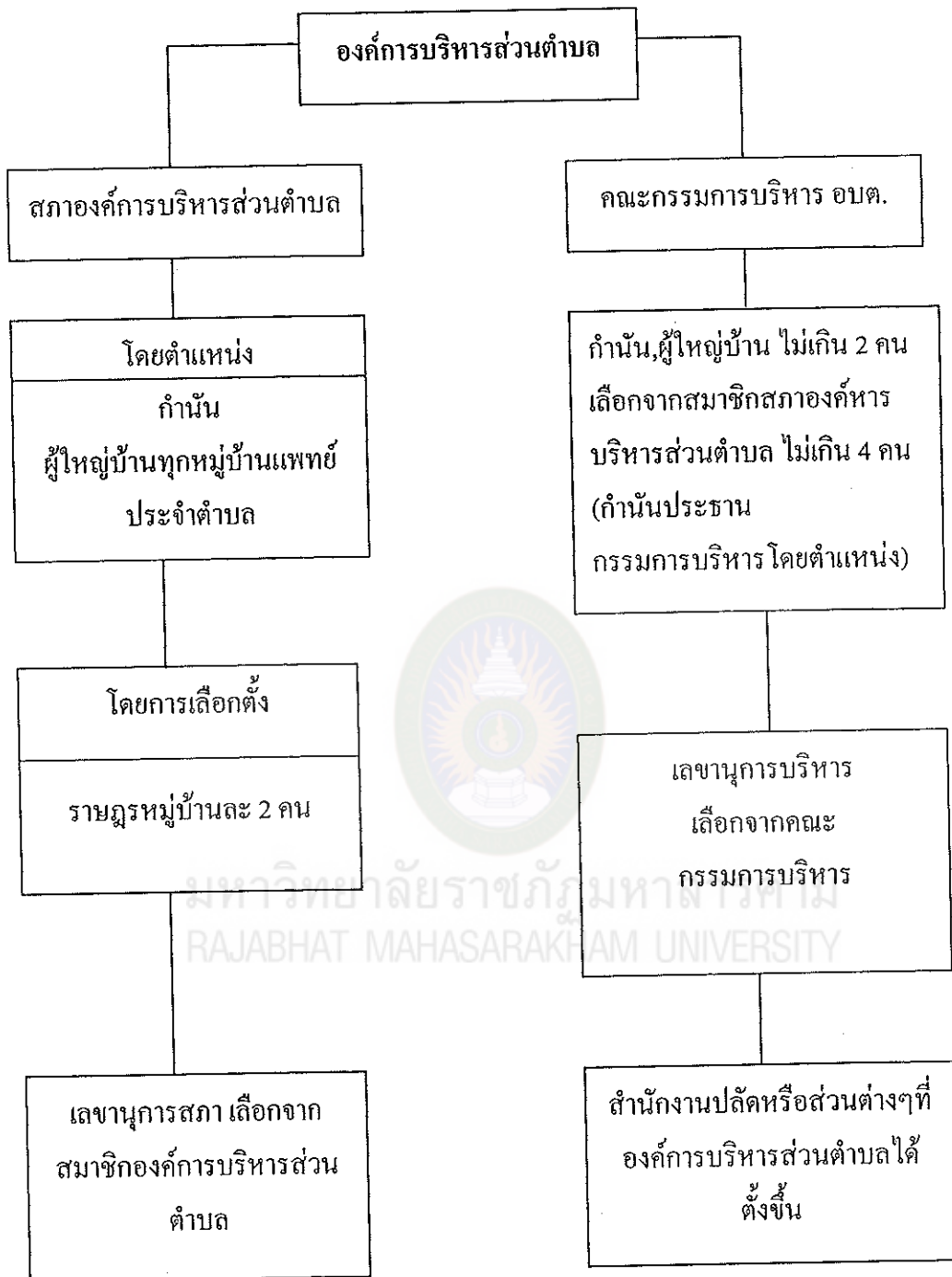
3. โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2542

โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ. สถาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542 เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หมวดว่าด้วยการปกครองส่วนท้องถิ่นทำให้โครงสร้างของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและคณะกรรมการบริหารส่วนตำบล โดยมี 2 หมู่บ้าน ให้มีสมาชิกได้หมู่บ้านละ 3 คน (เดิมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเปลี่ยนแปลงไป ดังนี้)

3.1 โครงสร้างสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบไปด้วยสมาชิกหมู่บ้านละ 2 คน อบต. โดยมี 1 หมู่บ้านให้มีสมาชิก 6 คน องค์ส่วนตำบลประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้านและสมาชิก ซึ่งมาจากการเลือกตั้งหมู่บ้านละ 2 คน)

3.2 โครงสร้างฝ่ายบริหารประกอบด้วย ประธานกรรมการบริหาร 1 คน และ กรรมการบริหาร 2 คน โดยสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้เลือกแล้วเสนอให้นายอำเภอเป็นผู้แต่งตั้งและให้ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นเลขานุการคณะกรรมการบริหาร (เดิม ประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้านไม่เกิน 2 คนและสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งไม่เกิน 4 คน) ดังนี้

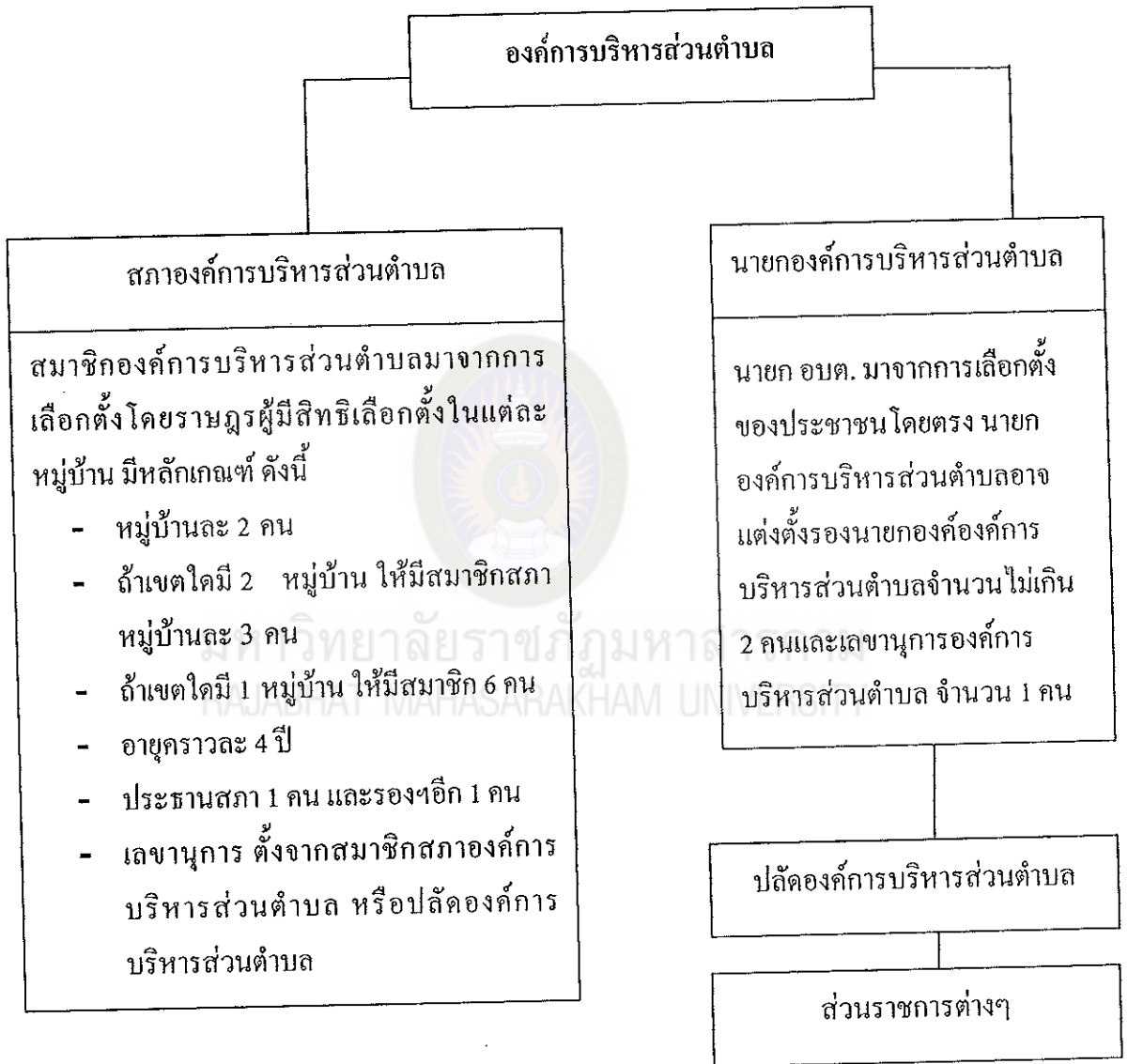

แผนภาพที่ 1 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล (โครงสร้างเดิม)

ที่มา : บัญญัติ พุ่มพวง. 2547: 45

4. โครงสร้างการบริหารส่วนตำบลปัจจุบัน

โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลใหม่เกิดจากการเสนอแก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ. สถาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 ประกอบด้วย โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

แผนภาพที่ 2 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล (โครงสร้างปัจจุบัน)

ที่มา : บัญญัติ พุ่มพวง. 2547: 45

5. อำนาจหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคล พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2542 กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ดังนี้

5.1 หน้าที่ทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบล คือ การพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม

5.2 หน้าที่ทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลต้องกระทำในเขต อบต. ดังนี้

5.2.1 จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก

5.2.2 รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูล

ฝอยและสิ่งปฏิกูล

5.2.3 ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ

5.2.4 ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

5.2.5 ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

5.2.6 ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ

5.2.7 ค้ำจุนคุ้มครองดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

5.2.8 บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของ

ท้องถิ่น

5.2.9 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมายโดยจัดสรรงบประมาณหรือ

บุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร

5.3 หน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลอาจพิจารณากระทำได้ หรืออาจจัดทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล

5.3.1 ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร

5.3.2 ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น

5.3.3 ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ

5.3.4 ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและ

สวนสาธารณะ

5.3.5 ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์

5.3.6 ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว

5.3.7 บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร

5.3.8 การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน

- 5.3.9 หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
- 5.3.10 ให้มีตลาด ทำเทียบเรือ และท่าข้าม
- 5.3.11 กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
- 5.3.12 การท่องเที่ยว
- 5.3.13 การผังเมือง

4. องค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

องค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด มี 8 แห่ง ดังนี้ (สำนักงานท้องถิ่นอำเภอปทุมรัตน์ 2553 : 8-10)

4.1 องค์การบริหารส่วนตำบลบัวแดง

4.1.1 ที่ตั้ง

ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลบัวแดง มีระยะทางจากที่ว่าการอำเภอปทุมรัตน์ 4 กิโลเมตร ตั้งอยู่บ้าน โคกทม หมู่ที่ 2 ตำบลบัวแดง อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

4.1.2 อาณาเขตและพื้นที่

อาณาเขตติดต่อ :

- 1) ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลหนองแคน อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด
- 2) ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลโนนสง่า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด
- 3) ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลโพนสูง อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด
- 4) ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลคอกกล้า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

4.1.3 ข้อมูลสภาพทางโครงสร้างพื้นฐาน

1) การคมนาคมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล

ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลมีการคมนาคมที่สำคัญ คือ ทางบก ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข “2392” ใช้เป็นเส้นทางจากอำเภอปทุมรัตน์ อำเภอดุสิตบุรี และจังหวัดร้อยเอ็ด

2) โครงสร้างทางการเมือง

ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (แก้ไขเพิ่มเติมถึง) ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2546 กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบล สภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนในพื้นที่ ในทางการเมืององค์การบริหารส่วนตำบลบัวแดง จึงประกอบด้วยฝ่ายบริหาร ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน และรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 2 คน ฝ่ายนิติบัญญัติ ประกอบด้วย สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 8 คน

ในส่วนของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งเป็นฝ่ายข้าราชการประจำมี “ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล” เป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด ทำหน้าที่ในการบริหารงานภายในองค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นไปตามนโยบายที่ได้รับจากรัฐบาล และฝ่ายบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล และควบคุมดูแลให้การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและถูกต้องตามระเบียบแบบแผนของทาง

3) ยุทธศาสตร์การพัฒนา

ยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลบัวแดง ประกอบด้วย การพัฒนา 5 ด้าน ดังนี้ (องค์การบริหารส่วนตำบลบัวแดง, 2554: 24-26)

3.1) ยุทธศาสตร์พัฒนาคนและสังคมให้เข้มแข็ง

3.1.1 สืบสานจารีตประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามให้คงอยู่กับท้องถิ่น

3.1.2 ส่งเสริมการสนับสนุนการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภทให้สอดคล้องและสามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น

3.1.3 พัฒนางานด้านสาธารณสุข เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพอนามัยแก่ประชาชน ในการควบคุมป้องกันและการเกิดโรคติดต่อและไม่ติดต่อในท้องถิ่น

3.1.4 เสริมสร้าง สนับสนุนและส่งเสริมให้เยาวชนมีคุณธรรม จริยธรรม ดำรงตนอยู่ในสังคมปัจจุบันอย่างรู้เท่าทันและมีความสุขตามวิถีวัฒนธรรมไทย

3.1.5 ส่งเสริมกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา ผู้ด้อยโอกาสทางสังคม และการสังคมสงเคราะห์

3.1.6 พัฒนาอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรดิน น้ำ ป่าไม้

3.1.7 พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐาน โดยการพัฒนาาระบบสาธารณสุขปโภค สาธารณูปการให้แก่ประชาชนอย่างเพียงพอ และสร้าง ปรับปรุงการคมนาคมให้ประชาชนได้รับความสะดวกในการสัญจร

3.1.8 พัฒนาศักยภาพของคนและสังคม โดยการให้การศึกษ การพัฒนาฝีมือแรงงานและฝึกทักษะการประกอบอาชีพเพื่อสร้างรายได้รวมทั้งการเสริมสร้างสังคมให้สงบสุข โดยการดูแลรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนสร้างมาตรการระวัง ป้องกัน และช่วยเหลือในการรักษาความสงบเรียบร้อย ภัยพิบัติ และปัญหาอาเสพติด

3.2 ยุทธศาสตร์การพัฒนางองค์กรให้มีความเป็นเลิศด้านการปฏิบัติงานราชการ

3.2.1 ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น

3.2.2 พัฒนาระบบราชการในการให้บริการประชาชน

3.2.3 พัฒนานุคคลากร อบต. ให้มีประสิทธิภาพ

3.2.4 พัฒนาอาคาร สถานที่ และสภาพภูมิทัศน์ อบต. บัวแดง

4.2 องค์การบริหารส่วนตำบลดอกกล้า

สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานสำคัญขององค์การบริหารส่วนตำบลดอกกล้า

สภาพทั่วไป

4.2.1 ที่ตั้ง

องค์การบริหารส่วนตำบลดอกกล้าตั้งอยู่ที่ทิศตะวันตกเฉียงใต้ของจังหวัดร้อยเอ็ด อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร 517 กิโลเมตร สถานที่ ตั้งอยู่ที่บ้านดอกกล้า หมู่ที่ 1 ต.ดอกกล้า อ.ปทุมรัตต์ จ.ร้อยเอ็ด

1) ทิศเหนือ ติดกับตำบลหนองแคน อำเภอปทุมรัตต์ และ เขตตำบล

หนองไผ่ อำเภอนาคู จังหวัดมหาสารคาม

2) ทิศใต้ ติดกับตำบลสระบัว อำเภอปทุมรัตต์ และเขตตำบลหนองบัว

แก้ว อำเภอยักษ์ภูมิพิสัย จังหวัด มหาสารคาม

3) ทิศตะวันออก ติดกับตำบลบัวแดง ตำบลโนนสง่า และตำบลสระบัว

อำเภอปทุมรัตต์

4) ทิศตะวันตก ติดกับ ตำบลถาวรแอน ตำบลนาสีนวล อำเภอยักษ์ภูมิพิสัย

ตำบลดงบัง และตำบลพระธาตุ อำเภอนาคู จังหวัดมหาสารคาม

4.2.2 เนื้อที่

เขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลดอกกล้า มีระยะห่างเป็นระยะทาง 8.6 กิโลเมตร เริ่มจากอำเภอปทุมรัตต์ – อบต.ดอกกล้า และมีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 58.98 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 36,865 ไร่

4.2.3 จำนวนหมู่บ้านและประชากร

องค์การบริหารส่วนตำบลดอกกล้ามีจำนวน 15 หมู่บ้าน มีจำนวน 1,726 ครัวเรือน ความหนาแน่นเฉลี่ย 130 คน / ตารางกิโลเมตร

4.2.4 ศักยภาพในตำบล

1) ศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบล

1.1) จำนวนบุคลากร	จำนวน 65 คน
1.1.1) ตำแหน่งในสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล	จำนวน 6 คน
1.1.2) ตำแหน่งในส่วนการคลัง	จำนวน 3 คน
1.1.3) ตำแหน่งในส่วนโยธา	จำนวน 2 คน
1.1.4) ตำแหน่งพนักงานจ้างตามภารกิจ	จำนวน 18 คน
1.1.5) ตำแหน่งพนักงานจ้างทั่วไป	จำนวน 2 คน
1.1.6) ฝ่ายสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	จำนวน 30 คน
1.1.7) ฝ่ายบริหาร	จำนวน 4 คน
1.2) ระดับการศึกษา	
1.2.1) ประถมศึกษา	16 คน
1.2.2) มัธยมศึกษา/อาชีวศึกษา	24 คน
1.2.3) ปริญญาตรี	23 คน
1.2.4) ปริญญาโท	2 คน

2) ยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลบัวแดง ประกอบด้วย การพัฒนา 6 ด้าน ดังนี้ (องค์การบริหารส่วนตำบลบัวแดง. 2554 : 12-14)

2.1) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน

2.1.1) ขยายถนน คสล. พร้อมวางท่อระบายน้ำ หมู่ที่ 1 บ้านดอกกล้า ระยะทาง 170 เมตร งบประมาณเบิกจ่าย จำนวน 203,014 บาท

2.1.2) ก่อสร้างถนน คสล. หมู่ที่ 2 บ้านโพนงาม ระยะทาง 95 เมตร งบประมาณเบิกจ่าย จำนวน 201,000 บาท

2.1.3) ก่อสร้างถนน คสล. หมู่ที่ 3 บ้านหนองคู ระยะทาง 95 เมตร งบประมาณเบิกจ่าย จำนวน 202,000 บาท

2.1.4) ก่อสร้างถนน คสล. หมู่ที่ 5 บ้านโนนสะอาด ระยะทาง 129 เมตร งบประมาณเบิกจ่าย จำนวน 200,800 บาท

2.1.5) ก่อสร้างถนน คสล. หมู่ที่ 6 บ้านหนองแด้ ระยะทาง 95 เมตร งบประมาณ เบิกจ่าย จำนวน 199,900 บาท

2.1.6) ก่อสร้างถนน คสล. หมู่ที่ 7 บ้านม่วง ระยะทาง 95 เมตร งบประมาณเบิกจ่าย จำนวน 202,000 บาท

2.1.7) ก่อสร้างถนน คสล. หมู่ที่ 8 บ้านหนองกุดา ระยะทาง 75 เมตร งบประมาณ เบิกจ่าย จำนวน 197,000 บาท

2.1.8) ถมสระน้ำสาธารณะบ้านโนนน้อย หมู่ที่ 9 จำนวน 1 แห่ง งบประมาณเบิกจ่าย จำนวน 205,000 บาท

2.1.9) ก่อสร้างถนน คสล. หมู่ที่ 10 บ้านโนนสัน ระยะทาง 109 เมตร งบประมาณ เบิกจ่าย จำนวน 228,000 บาท

2.1.10) ก่อสร้างถนน คสล. หมู่ที่ 12 บ้านตาจ้อย ระยะทาง 95 เมตร

4.3 องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแคน

สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแคน (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแคน 2552 : 11-15)

4.3.1 สภาพทั่วไป

ตำบลหนองแคนเดิมขึ้นอยู่กับตำบลโพนสูง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ต่อมาทางราชการได้จัดตั้งกิ่งอำเภอปทุมรัตต์ขึ้น จึงแยกจากตำบลโพนสูงมาขึ้นกับกิ่งอำเภอปทุมรัตต์ จนมาถึงปี พ.ศ. 2508 จึงได้แยกจากตำบลโพนสูงเป็นตำบลหนองหนองแคนจนถึงปัจจุบัน ที่ตั้งอยู่ ห่างจากตัวจังหวัดร้อยเอ็ด ประมาณ 56 กิโลเมตร อยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของตัวเมืองร้อยเอ็ด อยู่ทางทิศเหนือของอำเภอปทุมรัตต์ ห่างจากตัวอำเภอ 10 กิโลเมตร

4.3.2 อาณาเขต

- 1) ทิศเหนือ จดเขตตำบลหัวเรือ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม
- 2) ทิศใต้ จดเขตตำบลโพนสูงและตำบลบัวแดง อำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด
- 3) ทิศตะวันออก จดเขตตำบลบ้านฝาง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด
- 4) ทิศตะวันตก จดเขตตำบลนางไผ่ อำเภอนาคู จังหวัดมหาสารคาม

4.3.3 ศักยภาพในตำบล

1) ศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบล

1.1)จำนวนบุคลากร	จำนวน	55	คน
1.2) ตำแหน่งผู้บริหารท้องถิ่น	จำนวน	4	คน

1.3) ตำแหน่งสมาชิกสภาฯ	จำนวน	28	คน
1.4) ตำแหน่งในสำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล	จำนวน	19	คน
1.5) ตำแหน่งในส่วนการคลัง	จำนวน	2	คน
1.6) ตำแหน่งในส่วนโยธา	จำนวน	2	คน
1.7) ตำแหน่งในส่วนการศึกษา	จำนวน	12	คน

2) ระดับการศึกษา

2.1)มัธยมศึกษา/อาชีวศึกษา	จำนวน	44	คน
2.2)ปริญญาตรี	จำนวน	11	คน

4.3.4 ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแคนมี 5 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

1) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน

- 1.1) แนวทางที่ 1 ก่อสร้าง ปรับปรุง บำรุงถนน สะพาน ทางเท้า ท่อระบายน้ำ
- 1.2) แนวทางที่ 2 ขยายเขตไฟฟ้า ติดตั้งและซ่อมแซมระบบไฟฟ้าสาธารณะ
- 1.3) แนวทางที่ 3 ก่อสร้าง ต่อเติม ปรับปรุง บำรุงรักษา ระบบประปาหมู่บ้าน
- 1.4) แนวทางที่ 4 ก่อสร้าง ปรับปรุง ภาชนะเก็บน้ำ และพัฒนาแหล่งน้ำ
ธรรมชาติ
- 1.5) แนวทางที่ 5 พัฒนาระบบจราจร

2) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ

- 2.1) แนวทางที่ 1 พัฒนาสนับสนุนและส่งเสริม อาชีพ การสร้างงาน สร้าง
รายได้ให้กับ ประชาชน
- 2.2) แนวทางที่ 2 ส่งเสริมการค้าเนินชีวิตตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจ
พอเพียง และ เกษตรอินทรีย์
- 2.3) แนวทางที่ 3 พัฒนาและส่งเสริมการตลาดสำหรับสินค้าทั่วไปและ
ผลิตภัณฑ์ชุมชน

3) ยุทธศาสตร์พัฒนาด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

- 3.1) แนวทางที่ 1 ส่งเสริมการสนับสนุนการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ
- 3.2) แนวทางที่ 2 ส่งเสริม สืบสานจารีตประเพณี ศาสนา และวัฒนธรรมอันดี
งามให้คงอยู่คู่กับท้องถิ่นสืบไป

- 4) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม
- 4.1) แนวทางที่1 ส่งเสริมสุขภาพอนามัยชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน
  - 4.2) แนวทางที่2 สนับสนุนการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดและความปลอดภัย ในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน
  - 4.3) แนวทางที่3 ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดสวัสดิการสังคมและพัฒนาคุณภาพชีวิต เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาสทางสังคม
  - 4.4) แนวทางที่4 ส่งเสริมการออกกำลังกาย การกีฬาและนันทนาการ
  - 4.5) แนวทางที่5 ส่งเสริมและสนับสนุนในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่า
  - 4.6) แนวทางที่6 การจัดการขยะและสิ่งปฏิกูล
- 5) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี
- 5.1) แนวทางที่1 ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น
  - 5.2) แนวทางที่2 พัฒนาการรับรู้ข้อมูล ข่าวสารของประชาชน
  - 5.3) แนวทางที่3 พัฒนาศักยภาพ ผู้นำ กลุ่มมวลชนในการบริหารจัดการชุมชน
  - 5.4) แนวทางที่4 ปรับปรุงและพัฒนาความรู้ ความสามารถของบุคลากร
  - 5.5) แนวทางที่5 ปรับปรุง พัฒนาและจัดให้มีเครื่องมือ เครื่องใช้และสถานที่ปฏิบัติงานให้ทันสมัย สะดวก เอื้ออำนวยต่อการให้บริการประชาชน

4.4 องค์การบริหารส่วนตำบลโพนสูง

4.4.1 สภาพทั่วไปของตำบลโพนสูง

1) ที่ตั้งและอาณาเขต

- 1.1) ตำบลโพนสูง อยู่ทางทิศตะวันออกของอำเภอปทุมรัตต์
- 1.2) ทิศเหนือ ติดต่อกับลำน้ำเสียว ตำบลบ้านฝาง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด
- 1.3) ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลชีเหลือก อำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด
- 1.4) ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลชีเหลือก อำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด
- 1.5) ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลบัวแดงและตำบลหนองแคน อำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด

2) เนื้อที่

ตำบล โพนสูง มีเนื้อที่ประมาณ 19,740 ไร่ หรือประมาณ 30.42 ตารางกิโลเมตร เป็นพื้นที่การเกษตร 17,658 ไร่ เป็นที่อาศัย 879 ไร่ พื้นที่สาธารณะ 480 ไร่

3) ภูมิเทศ

พื้นที่โดยทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลโพนสูง เป็นที่ราบริมฝั่งลำน้ำเสียว รูปแอ่งกระทะลำน้ำเสียวอยู่ทางตอนเหนือของตำบลฤดูแล้งน้ำน้อยมาก บางช่วงน้ำแห้ง ขอด แต่ในฤดูฝนน้ำจะท่วมฝั่งทุกปี

4.4.2 ยุทธศาสตร์การพัฒนากองการบริหารส่วนตำบลโพนสูงประกอบด้วยการพัฒนา 5 ด้าน ดังนี้ (องค์การบริหารส่วนตำบลโพนสูง 2554 : 30 - 31)

- 1) ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการผลิตภาคการเกษตรและพัฒนาฝีมือแรงงานให้มีคุณภาพ
- 2) ยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาศาสนาวัฒนธรรมและอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่น
- 3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคม คุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมให้มีคุณภาพ
- 4) ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานระบบสาธารณูปโภคอย่าง

เพียงพอ

- 5) ยุทธศาสตร์การพัฒนากองการและบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

4.5 องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสวรรค์

4.5.1 สภาพทั่วไป และข้อมูลพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบล

1) ประวัติความเป็นมา

ตำบลโนนสวรรค์แยกออกมาจากตำบลกำแพง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด เมื่อปี พ.ศ. 2495 มีนายจันทร์ เป็นกำนันคนแรก ต่อมาเมื่อตั้งกิ่งอำเภอปทุมรัตน์ จึงได้มาขึ้นกับกิ่งอำเภอปทุมรัตน์ มีหมู่บ้านในเขตการปกครอง 16 หมู่บ้าน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นปัจจุบันเป็น องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสวรรค์ เดิมเป็นสภาตำบลซึ่งได้รับการจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลเมื่อ ปี พ.ศ. 2540 โดยมีพื้นที่ 45.64 ตารางกิโลเมตร

2) ข้อมูลเกี่ยวกับที่ตั้ง อาณาเขต

2.1) ที่ตั้ง

ตำบลโนนสวรรค์ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของอำเภอปทุมรัตน์ ห่างจากตัวอำเภอประมาณ 12 กิโลเมตร ทิศเหนือติดต่อกับตำบลโพนสูง, ตำบลชีเหล็ก, อำเภอปทุมรัตน์, จังหวัดร้อยเอ็ด

3) ข้อมูลด้านการเมืองและการบริหาร

3.1) โครงสร้างองค์การองค์การบริหารส่วนตำบลโนนสวรรค์

3.1.1) สภาพองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นจำนวน 32 คน ทำหน้าที่เป็นฝ่ายนิติบัญญัติและควบคุมการบริหารงานของผู้บริหารท้องถิ่น

3.1.2) นายกองค้ำการบริหารส่วนตำบล ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น นายกองค้ำการบริหารส่วนตำบลอาจแต่งตั้งรองนายกองค้ำการบริหารส่วนตำบลซึ่งมิใช่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ช่วยเหลือในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลตามที่นายกองค้ำการบริหารส่วนตำบลมอบหมายได้ตามหลักเกณฑ์ คือ แต่งตั้งรองนายกองค้ำการบริหารส่วนตำบล ได้ไม่เกิน 2 คน และเลขานุการ 1 คน ที่มีได้เป็นสมาชิกหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ นายกองค้ำการบริหารส่วนตำบล จะทำหน้าที่เป็นฝ่ายบริหาร โดยการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามนโยบายที่ได้แถลงไว้ต่อสภาฯ ตลอดจนแผนงาน/โครงการที่กำหนดไว้

3.1.3) พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล ทำหน้าที่เป็นฝ่ายปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน/โครงการต่างๆที่คณะผู้บริหารกำหนดไว้ โดยมีปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด

4.5.2) ยุทธศาสตร์การพัฒนางานองค์การบริหารส่วนตำบลโนนสวรรค์ประกอบด้วยการพัฒนา 4 ด้าน ดังนี้ (องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสวรรค์ 2554: 28 - 30)

1) ยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมการผลิตภาคการเกษตรให้มีคุณภาพ มีแนวทางในการพัฒนา ดังนี้

1.1) ส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง

1.2) ส่งเสริมพัฒนางานด้านปศุสัตว์

1.3) พัฒนาระบบการผลิตข้าวหอมมะลิตามวิธีการเกษตรที่ดี ควบคู่กับการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร จัดระบบส่งน้ำและกระจายน้ำ การปรับปรุงบำรุงดิน การใช้เมล็ดพันธุ์ดี และการจัดการองค์กรเกษตรที่มีประสิทธิภาพ

1.4) เพิ่มประสิทธิภาพการแปรรูปข้าวหอมมะลิโดยการเพิ่มประสิทธิภาพการแปรรูปข้าวสารทั้งผู้ประกอบการภาคเอกชนและองค์กรเกษตรที่มีศักยภาพในการพัฒนาให้สามารถแข่งขันได้พัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มพูนข้าวหอมมะลิที่เป็นเอกลักษณ์ของตำบล โนนสวรรค์รวมทั้งการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา โดยการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ตลอดจนห่วงโซ่การผลิตที่

สามารถสร้างมูลค่าและคุณค่า ผลิตภัณฑ์พัฒนาระบบตลาดข้าวหอมมะลิ โดยพัฒนาช่องทาง การตลาดตรงสู่ผู้บริโภคทั้งภายในและต่างประเทศ รวมถึงการสร้างตราสินค้าข้าวหอมมะลิ โนน สวรรค์ และสร้างคุณค่าจากสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

2) ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาการให้มีความเป็นเลิศด้านการปฏิบัติงานราชการ มีแนวทาง ในการพัฒนาดังนี้

- 2.1) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น
- 2.2) พัฒนาปรับปรุงกระบวนการให้บริการเพื่อความพึงพอใจของประชาชน
- 2.3) พัฒนาบุคลากร อบต. ให้มีประสิทธิภาพ
- 2.4) พัฒนาอาคาร สถานที่ และสภาพภูมิทัศน์ อบต. โนนสวรรค์
- 2.5) ปรับปรุงพัฒนารายได้
- 2.6) ปรับปรุงและพัฒนาเครื่องมือเครื่องใช้ในการให้บริการประชาชนและ เทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานและบริการประชาชน

4.6 องค์การบริหารส่วนตำบลสระบัว

4.6.1 สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานสำคัญขององค์การบริหารส่วนตำบลสระบัว

1) สภาพทั่วไป

1.1) ประวัติความเป็นมาของตำบลสระบัว

ก่อตั้งเมื่อประมาณ ปี พ.ศ. 2340 โดยมี หลวงประพล เป็นผู้ที่นำกลุ่มคนชาย - หญิง มาตั้งรกรากเพื่อทำมาหากินเพราะเห็นว่า มีลำน้ำที่อุดมสมบูรณ์ คือ ลำน้ำเตา เหมาะสำหรับ เป็นที่ทำมาหากินของลูกหลาน ต่อมาผู้คนในกลุ่มนี้ได้ขุดสระแข่งกัน มีสระน้ำผู้หญิง สระน้ำผู้ชาย ปรากฏว่า สระผู้หญิงขุดเสร็จก่อนและสระผู้ชายขุดไม่เสร็จ จึงปล่อยให้วัจนมีน้ำในสระเต็มไป ด้วยดอกบัว จึงเรียกว่า ตำบลสระบัว

1.2) ที่ตั้ง

- 1.2.1) ทิศเหนือ ติดกับ ตำบลโนนสง่า อำเภอปทุมรัตต์ และตำบลโพนสูง
- 1.2.3) ทิศตะวันออก ติดกับ ตำบลโนนสวรรค์ อำเภอปทุมรัตต์
- 1.2.4) ทิศตะวันตก ติดกับ ตำบลดอกกล้า อำเภอปทุมรัตต์
- 1.2.5) ทิศใต้ ติดกับ ลำน้ำ ตำบลเมืองเตา อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย , จังหวัดมหาสารคาม

1.3) ศักยภาพในตำบล

ศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบล

1.3.1) พนักงานส่วนตำบล	16	คน
1.3.2) พนักงานจ้าง	1	คน
1.3.5) พนักงานจ้างตามภารกิจ	22	คน
1.3.6) พนักงานจ้างทั่วไป	78	คน

4.6.2 ยุทธศาสตร์การพัฒนากองการบริหารส่วนตำบลระดับอำเภอประกอบด้วยการพัฒนา 4 ด้าน ดังนี้ (องค์การบริหารส่วนตำบลสระบัว 2554: 17 - 22)

1) ยุทธศาสตร์ที่ 1 การส่งเสริมการผลิตภาคการเกษตร

1.1) แนวทางการพัฒนาส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง

1.2) แนวทางการพัฒนาการส่งเสริมพัฒนางานด้านปศุสัตว์

1.3) แนวทางการพัฒนาการส่งเสริมการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรแนวทางการผลิตข้าวหอมมะลิด้วยกระบวนการผลิตตามวิธีการ เกษตรที่มีการจัดการองค์กรเกษตรที่มีคุณภาพ

1.4) แนวทางการพัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพการแปรรูปข้าวหอมมะลิโดยการเพิ่มประสิทธิภาพการแปรรูปข้าวสารทั้งผู้ประกอบการภาคเอกชนและองค์กรการเกษตรที่คุณภาพในการพัฒนาให้สามารถแข่งขันได้เพื่อเพิ่มมูลค่าข้าวหอมมะลิที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตำบลสระบัว รวมทั้งการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาโดยการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมตลอดจนห่วงโซ่การผลิตที่สามารถสร้างมูลค่าและคุณค่าทางผลิตภัณฑ์

1.5) แนวทางพัฒนาระบบตลาดข้าวหอมมะลิโดยพัฒนาช่องทางการตลาดตรงสู่ผู้บริโภคทั้งภายในและต่างประเทศรวมถึงการสร้างตราสินค้าข้าวหอมมะลิและสร้างคุณค่าจากสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของตำบลสระบัว

2) ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาองค์กรให้มีความเป็นเลิศด้านการบริหารจัดการ

2.1) แนวทางพัฒนาส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น

2.2) แนวทางพัฒนาระบบราชการเพื่อให้บริการประชาชน

2.3) แนวทางพัฒนาบุคลากร อบต. ให้มีประสิทธิภาพ

2.4) แนวทางพัฒนาอาคารสถานที่และภูมิทัศน์ อบต. สระบัว

4.7 องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสง่า

4.7.1 สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1) ด้านกายภาพ

1.1) ที่ตั้ง

ตำบลโนนสง่าตั้งอยู่ที่ทิศตะวันตกเฉียงใต้ของจังหวัดร้อยเอ็ด อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร 480 กิโลเมตร อยู่ห่างจากจังหวัดร้อยเอ็ด 69 กิโลเมตร และอยู่ห่างจากอำเภอปทุมรัตน์ 3 กิโลเมตร องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสง่าตั้งอยู่บ้านเลขที่ 65 หมู่ที่ 3 บ้านโนนสง่า ตำบลโนนสง่า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด และมีอาณาเขตติดต่อกับตำบลต่างๆ ดังนี้

1.1) ทิศเหนือติดตำบลบัวแดง	อำเภอปทุมรัตน์	จังหวัดร้อยเอ็ด
1.2) ทิศใต้ ติดกับตำบลสระบัว	อำเภอปทุมรัตน์	จังหวัดร้อยเอ็ด
1.3) ทิศตะวันออก ติดกับตำบลโพนสูง	อำเภอปทุมรัตน์	จังหวัดร้อยเอ็ด
1.4) ทิศตะวันตก ติดกับตำบลดอกกล้า	อำเภอปทุมรัตน์	จังหวัดร้อยเอ็ด

1.2) เนื้อที่

ตำบลโนนสง่า มีพื้นที่ทั้งหมด 32.29 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณการ 20,179 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.39 ของจังหวัด

4.7.2 ยุทธศาสตร์การพัฒนางองค์การบริหารส่วนตำบลโนนสง่าประกอบด้วยการพัฒนา 5 ด้าน ดังนี้ (องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสง่า 2554: 22 - 25)

1) ยุทธศาสตร์ที่1 การพัฒนาด้านสังคมและส่งเสริมคุณภาพชีวิต

- 1.1) แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสนับสนุนส่งเสริมเด็ก สตรีเยาวชนผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาสให้ได้รับความเสมอภาค
- 1.2) แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมให้ประชาชนทุกระดับได้รับการศึกษา การกีฬา การรับรู้ข้อมูลข่าวสารและส่งเสริมให้ประชาชนมีคุณธรรมจริยธรรม
- 1.3) แนวทางการพัฒนา ช่วยเหลือผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาสทางสังคม และผู้ประสบภัยพิบัติต่างๆ
- 1.4) แนวทางการพัฒนา เสริมสร้างความสมานฉันท์ป้องกันการแพร่ระบาดของของยาเสพติดและการป้องกันบรรเทาสาธารณภัย
- 1.5) แนวทางการพัฒนา ให้บริการสาธารณสุขสร้างจิตสำนึกในการรักษาสุขภาพและป้องกันโรค พัฒนาศูนย์สาธารณสุขชุมชนให้มีประสิทธิภาพ
- 1.6) แนวทางการพัฒนา อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นให้คงอยู่สืบไป

ท่อระบายน้ำ

2) ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน

2.1) แนวทางการพัฒนา ก่อสร้างปรับปรุง บำรุงรักษาดถนน สะพานทางเท้า

2.2) แนวทางการพัฒนา ขยายเขตไฟฟ้า ติดตั้งและซ่อมแซมระบบไฟฟ้า

สาธารณะ

2.3) แนวทางการพัฒนา ก่อสร้างและบำรุงรักษาระบบประปา

2.4) แนวทางการพัฒนา พัฒนาระบบจราจร

3) ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาด้านการเมืองและการบริหารจัดการที่ดี

3.1) แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพบุคลากรและองค์กร ผู้นำชุมชน ประชาคมตำบล ผู้นำหมู่บ้าน

3.2) แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน และองค์กรทุก

ภาคส่วน

3.3) แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยการเมือง

การปกครอง

3.4) แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมสวัสดิการผู้บริหาร สมาชิกสภาฯ พนักงาน

ส่วนตำบล

3.5) แนวทางการพัฒนา ปรับปรุงเครื่องมือ เครื่องใช้และสถานที่ปฏิบัติงาน

4.8 องค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก

4.8.1 สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานสำคัญของท้องถิ่น

1) ที่ตั้ง

ตำบลชี้เหล็กตั้งอยู่ ทิศตะวันตกเฉียงใต้ของจังหวัดร้อยเอ็ด ระยะทางห่างจากจังหวัด ประมาณ 55 กิโลเมตร องค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็กตั้งอยู่ที่บ้านชี้เหล็ก หมู่ที่ 1 ตำบลชี้เหล็ก อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัด ร้อยเอ็ด มีเนื้อที่โดยประมาณ 31.16 ตารางกิโลเมตร ประมาณ 20,210 ไร่

2) อาณาเขต

2.1) ทิศเหนือ มีพื้นที่ติดเขต ต.ฝาง อ.เกษตรวิสัย จ.ร้อยเอ็ด

2.5) ทิศตะวันออกมีพื้นที่ติดเขต ต.น้ำอ้อม อ.เกษตรวิสัย จ.ร้อยเอ็ด

2.6) ทิศตะวันตกมีพื้นที่ติดเขต ต.โนนสวรรค์ อ.ปทุมรัตน์ จ.ร้อยเอ็ด และ

ต.โพนสูง อ.ปทุมรัตน์ จ.ร้อยเอ็ด

2.7) ทิศใต้มีพื้นที่ติดเขต ต.กำแพง อ.ปทุมรัตน์ จ.ร้อยเอ็ด

2.8) ทิศใต้มีพื้นที่ติดเขต ต.กำแพง อ.เกษตรวิสัย จ.ร้อยเอ็ด

3) จุดเด่นของพื้นที่

องค์การบริหารส่วนตำบลจีเหล็ก มีศักยภาพในการที่จะได้รับการพัฒนา และมีโอกาสในการพัฒนาในด้านต่างๆ อย่างเต็มศักยภาพดังต่อไปนี้

3.1) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

3.2) ด้านเศรษฐกิจ

3.3) ด้านการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรมและนันทนาการ

3.4) ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

3.5) ด้านสังคมสงเคราะห์

3.6) ด้านการเมืองและการบริหาร

ทั้งนี้องค์การบริหารส่วนตำบลจีเหล็ก ได้นำปัญหาและความต้องการของประชาชน นโยบายรัฐบาลแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และยุทธศาสตร์การพัฒนาลำปางหรือร้อยเอ็ด มาเป็นแนวทางในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาลำปางตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุกๆด้าน เพื่อให้บรรลุศักยภาพการพัฒนาและเป็นหลักเบื้องต้นให้ประชาชนในพื้นที่สามารถดำรงชีวิตและมีความเป็นอยู่ที่ดีสืบไป

4.8.2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาลำปางขององค์การบริหารส่วนตำบลจีเหล็กประกอบด้วยการพัฒนา 5 ด้าน ดังนี้

- 1) ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการผลิตภาคการเกษตรและพัฒนาฝีมือแรงงานให้มีคุณภาพ
- 2) ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรมและอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่น
- 3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคม คุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมให้มีคุณภาพ
- 4) ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานระบบสาธารณสุขูปโภคอย่างเพียงพอ
- 5) ยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการและบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยในประเทศ

สุปรินา ลาภบุญเรือง (2530 : 65-67) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนบทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนของประเทศไทยศึกษาเฉพาะกรณีอำเภออมลาคไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมทางการเมืองมาก และปัจจัยทางด้าน อายุ มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

สุรพล สายสัมพันธ์ (2530 : 56-57) ได้ศึกษาถึงการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบทของคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ พบว่าคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นองค์กรที่เหมาะสมในการพัฒนาหมู่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน กรรมการหมู่บ้านอายุต่ำกว่า 35 ปี มีส่วนร่วมในกิจกรรมสูงสุดกรรมการหมู่บ้านจะมีส่วนร่วมในโครงการที่หมู่บ้านริเริ่มจัดทำมากกว่าโครงการประเภทอื่น ๆ

แพทยา แก้วพวง (2533 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบริหารการพัฒนาท้องถิ่น ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้าน ได้แก่ การมีระดับการศึกษาสูง การมีฐานะการดำรงชีพสูง และการติดต่อกับเจ้าหน้าที่มาก

สามารถ ก้อนจันทร์ (2541 : 58-61) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลขามใหญ่ จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ ในระดับน้อยเป็นส่วนใหญ่ ส่วนระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร พบว่าอายุ อาชีพ และระยะเวลาที่เข้ามาอยู่ในตำบลมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น

วรพจน์ ประจิตวัตติ (2541 : 54-57) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณีศรีราชา จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมต่อกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลในระดับต่ำ เช่น การเข้าไปตรวจสอบการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล การรับรู้ถึงแผนงานและการใช้จ่ายในองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของการมีส่วนร่วมของประชาชน ต่อกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่าในภาพรวมระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับเห็นด้วยและกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ อาชีพ ระดับรายได้ ที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่แตกต่างกัน

วิทยา บุญยะเวชชีวิน (2542 : 87-88) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อการปกครองท้องถิ่น ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลบางปู จังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อการปกครองท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง โดยการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากที่สุด รองลงมาคือการชักชวนให้ผู้อื่นไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และน้อยที่สุดคือการร่วมชุมนุม หรือเดินขบวนขับไล่ สมาชิกสภาเทศบาลหรือเจ้าหน้าที่เทศบาล สำหรับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อการปกครองท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลบางปู จังหวัดสมุทรปราการ คือ การผ่านสังคมประเพณีทางการเมือง การผ่านการบ่มเพาะทางการเมือง การมีอุดมการณ์ประชาธิปไตย และการเข้าถึงข่าวสารทางการเมือง

อรพิน เรือขวางเพชร (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา ทักษะคติของข้าราชการกรมสรรพากร ต่อธรรมาภิบาลในการกำกับดูแลผู้เสียภาษี : ศึกษาเฉพาะกรณี ส่วนกำกับดูแลผู้เสียภาษี สำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อธรรมาภิบาลในการกำกับดูแลผู้เสียภาษีในด้านต่างๆ (ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน ความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน การปกครองและบังคับบัญชา ความก้าวหน้าในการทำงาน การวางแผนการปฏิบัติงาน การปฏิบัติงาน การประเมินผลการปฏิบัติงาน) อยู่ในระดับปานกลาง และมีทัศนคติในการปฏิบัติงานการกำกับดูแลผู้เสียภาษีของเจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลอยู่ในระดับปานกลาง และความพึงพอใจทุกๆ ด้านมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการมีธรรมาภิบาลในการกำกับดูแลผู้เสียภาษีที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 การทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลต่อ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้ระยะเวลาในการปฏิบัติราชการ และประสบการณ์การอบรม ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของข้าราชการกรมสรรพากรต่อธรรมาภิบาลในการกำกับดูแลผู้เสียภาษี ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 1-7 สำหรับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานทุกด้านมีความสัมพันธ์กับทัศนคติของข้าราชการกรมสรรพากรต่อธรรมาภิบาลในการกำกับดูแลผู้เสียภาษีเป็นไปตามสมมติฐานที่ 8 ผลที่ได้จากการวิจัยเป็นส่วนเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการกำกับดูแลผู้เสียภาษี เพื่อปฏิบัติการกิจหลักของกรมสรรพากร คือ การจัดเก็บภาษีให้ได้เป้าหมายและการให้บริการที่ดีเพื่อเสริมสร้างความสมัครในการเสียภาษีของประชาชนให้เพิ่มขึ้น

ชาติชาย นรเศรษฐาภรณ์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา ธรรมาภิบาลในความหมาย ภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน : กรณีโครงการ โรงไฟฟ้าพลังงานความร้อนถ่านหิน "หินกรูด" พบว่า หลักนิติธรรม คือศูนย์กลางของหลักต่าง ๆ ในการสร้างธรรมาภิบาล ในมุมมองของภาครัฐจะเห็นได้ว่า ในโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าหินกรูดนี้ ประเด็นในการอ้างอิงและชี้แจงของหน่วยงานภาครัฐ ที่เกี่ยวข้องจะเน้นในเรื่องของสัญญาที่ผูกพันกับคู่สัญญา และโครงการที่ชอบ

ธรรมตามกระบวนการของรัฐธรรมนุญเดิม ในส่วนของภาคเอกชน หลักธรรมาภิบาลที่ภาคเอกชน ชีดถือและให้ความสำคัญเป็นพิเศษ มากกว่าหลักอื่น ๆ คือหลักนิติธรรมและหลักความคุ้มค่า ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ในขณะที่หลักการมีส่วนร่วมคือหัวใจของภาคประชาชน ในการที่จะ สร้างธรรมาภิบาล ภาคประชาชนเห็นว่าประชาชนควรได้รับโอกาส การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ทุก ขั้นตอนไม่ว่าจะเป็นขั้นตอนของการกำหนดนโยบาย การพิจารณาตลอดจน ขั้นตอนของการดำเนิน โครงการ จากแบบจำลองที่ได้จากการวิเคราะห์ ปรากฏการณ์ กรณีศึกษาคู่ในทัศนะของภาค ประชาชน หลักอื่น ๆ ที่เป็นองค์ประกอบของการสร้างธรรมาภิบาลเป็นแค่ส่วนประกอบที่อยู่ราย รอบหลักการมีส่วนร่วมเท่านั้น

สุวรรณ ทองคำ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี พบว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายหลัก ส่วนใหญ่บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ในระดับมากเกือบทุกหลัก ยกเว้นหลักคุณธรรม บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในระดับมากที่สุด
2. ผู้บริหารโรงเรียนเกือบทุกลักษณะ และสถานภาพส่วนใหญ่บริหารตาม ยกเว้น ผู้บริหารโรงเรียนที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในระดับมากที่สุด
3. ผู้บริหารโรงเรียนที่มีวัยวุฒิ ไม่เกิน 50 ปี ส่วนใหญ่บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีวัยวุฒิมากกว่า 50 ปี ผู้บริหารโรงเรียนที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าลงมา ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ การบริหารไม่เกิน 10 ปี ส่วนใหญ่บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมากที่สุด รองลงมาเป็นผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์การบริหาร 11-20 ปี และมากกว่า 20 ปี ตามลำดับและผู้บริหารโรงเรียนที่ดำรงตำแหน่งในโรงเรียนขนาดกลางส่วนใหญ่บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมากที่สุด รองลงมาเป็นผู้บริหารโรงเรียนที่ดำรงตำแหน่ง ในโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดเล็ก ตามลำดับ
4. วัยวุฒิ คุณวุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ทางการบริหาร และขนาดของโรงเรียน ที่ผู้บริหารโรงเรียนดำรงตำแหน่งอยู่กับสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมีความสัมพันธ์กันทุกด้าน

ภาคภูมิ นิยมวิทย์พันธุ์ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา ความเป็นธรรมาภิบาล ในองค์การบริหารส่วนตำบล: ศึกษากรณี องค์การบริหารส่วนตำบลคังบัง อำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี พบว่า

ด้านนิติธรรม ในด้านนี้มีข้อน่าสังเกตว่าประชาชนยังไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอออกข้อบังคับตำบล โดยส่วนใหญ่ประชาชนมักจะใช้วิธีการร้องเรียนผ่านสมาชิกหรือปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้แก้ไขปัญหาที่ตนเองเผชิญอยู่ ซึ่งมีอยู่หลายปัญหาที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้นำไปประชุมเพื่อแก้ไขปัญหาและได้ออกเป็นข้อบังคับตำบล ส่วนการอบรมเรื่องกฎหมายท้องถิ่น พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลดงบัง ได้ดำเนินการในเรื่องนี้น้อย

ด้านคุณธรรม พบว่า คณะกรรมการบริหารและพนักงานส่วนตำบลไม่เคยถูกร้องเรียนเรื่องทุจริตและให้บริการโดยไม่เลือกปฏิบัติ มีการสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจในแนวทางการปฏิบัติงานที่มีความเป็นธรรมาภิบาล

ด้านความโปร่งใส พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลดงบัง ได้จัดให้มีกิจกรรมเพื่อประชาสัมพันธ์ข่าวสารขององค์การบริหารส่วนตำบลในหลายรูปแบบ อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้บุคคลหรือองค์กรต่างๆ เข้ามาศึกษาและตรวจสอบการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลดงบัง

ด้านการมีส่วนร่วม พบว่า ในหลายกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประชาชนในตำบลดงบัง องค์การบริหารส่วนตำบล จะเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงานและตรวจสอบ ดังที่พบในกิจกรรมป่าชุมชน การวางแผนพัฒนาตำบล 5 ปีหรือวางแผนพัฒนาตำบลประจำปี รวมถึงการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาเป็นกรรมการตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้าง

ด้านความรับผิดชอบพบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีความรับผิดชอบต่อการประชุม โดยไม่ขาดการประชุมบ่อยครั้ง แต่ก็ยังมีบรรยากาศในการประชุมที่มีการแสดงความคิดเห็นหรือการซักถามยังไม่ทั่วถึงและองค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดสรรงบประมาณสอดคล้องกับแผนพัฒนามากกว่าร้อยละ 70 องค์การบริหารส่วนตำบลดงบังให้ความสำคัญกับประชาชนที่มาใช้บริการเป็นอันดับแรก

ด้านความคุ้มค่า พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลดงบัง ได้ทำการจัดซื้อจัดจ้างได้ต่ำกว่าราคากลางที่ตั้งไว้ และได้จัดให้มีการตรวจการใช้งบประมาณอย่างเป็นระบบ โดยมีหลายฝ่ายเป็นผู้ตรวจสอบ รวมถึงการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาตรวจสอบการใช้งบประมาณได้ตลอดเวลา แต่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดให้มีการอบรมคณะกรรมการบริหารและพนักงานส่วนตำบลในเรื่องเทคนิควิธีการต่างๆ ค่อนข้างน้อย

สุวกิจ ศรีปัดดา (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัย การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถาบันอุดมศึกษา ศึกษาเฉพาะกรณีสถาบันราชภัฏมหาสารคาม พบว่าสถาบันราชภัฏมหาสารคามมีค่าระดับการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับปานกลาง กล่าวคือ มีค่าระดับการปฏิบัติงานเป็นร้อยละ 66.182 กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพแตกต่างกันมีความเห็นเรื่องค่า

ระดับการปฏิบัติงานแตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่มาจากหน่วยงานแตกต่างกันมีความเห็นเรื่องค่าระดับการปฏิบัติงานแตกต่างกัน เช่นเดียวกัน ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการปฏิบัติงานของสถาบันคือ ควรมีการทำงาน โดยการมีส่วนร่วม มีความสามัคคีมีคุณธรรม ซื่อสัตย์ กระจายอำนาจอย่างเสมอภาค พัฒนาศักยภาพให้มีคุณภาพและมีการประเมินผลงานที่เป็นระบบ

ในการพัฒนาองค์ประกอบที่เป็นปัจจัยสำคัญของธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา ควรปรับปรุงการปฏิบัติงานด้านต่าง ตามลำดับความจำเป็นจากมากไปหาน้อย ดังต่อไปนี้

1. ความเป็นธรรม
2. ความโปร่งใส
3. ความมีอิสระ
4. การมีส่วนร่วม
5. ความมีประสิทธิผล
6. ความคล่องตัว

เฉลิมชัย สมท่า (2547 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาสภาพการบริหาร โดยใช้หลักธรรมาภิบาลผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับ “มาก” เรียงตามลำดับ คือ หลักคุณธรรม หลักความรับผิดชอบ หลักนิติธรรม หลักการมีส่วนร่วม หลักความคุ้มค่า และหลักความโปร่งใส

พระมหาสนธยา ชาเสน (2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาทัศนคติของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมุกดาหารต่อการปฏิรูปการเมืองตามแนวธรรมาภิบาล ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมุกดาหาร มีทัศนคติต่อการปฏิรูปการเมืองตามแนวคิดธรรมาภิบาล อยู่ในระดับปานกลาง ทัศนคติในระดับสูงได้แก่ด้านหลักนิติธรรม หลักความรับผิดชอบ และหลักความมีส่วนร่วม

ส่วนปัญหาที่ค้นพบ ได้แก่ ปัญหาด้านความรู้ความสามารถ ความรับผิดชอบการวางแผน เป็นต้น

สำหรับปัญหาในอนาคตคือ ความแห้งแล้ง การขาดน้ำเพื่ออุปโภค บริโภค เพื่อการเกษตรกรรม การแข่งขันทางการเมือง ปัญหาธรรมชาติและระบบนิเวศวิทยาเสื่อมโทรม เป็นต้น

นพพล สุรนัคครินทร์(2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลตามทัศนะของประชาชน จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่าการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลตามทัศนะของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ในภาพรวมอยู่ในเชิงบวก เมื่อเปรียบเทียบกับธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในอบต. ไม่แตกต่าง

กัน แต่ประชาชนที่มีรายได้อาจต่างกันมีทัศนคติต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ใน อบต. แตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบตามปัจจัยด้านขนาดของอบต. และการมีส่วนร่วมในการดำเนินการของ อบต. พบว่า ประชาชนมีทัศนคติต่อการนำหลักธรรมาภิบาล มาปรับใช้ใน อบต. แตกต่างกัน ส่วนปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจใน อบต. นั้นพบว่า ประชาชนมีทัศนคติต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ อบต. ไม่แตกต่างกัน ส่วนปัจจัยด้านขนาดของอบต. ไม่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจใน อบต. แต่ปัจจัยด้านขนาดของ อบต. ความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการของ อบต.

ไพศาล ตั้งสมบุญ (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาในภาพรวม อยู่ในระดับมาก การปฏิบัติจริงและความคาดหวังต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร ไม่มีความแตกต่างกันแต่ค่าเฉลี่ยของความคาดหวังสูงกว่าการปฏิบัติจริง

สุรชัย นาทองไชย (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยสภาพการบริหารงานของคณะเทศมนตรี ตามหลักธรรมาภิบาล: กรณีศึกษา เทศบาลตำบลธัญญา อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งที่มาจากบุคลากรที่ปฏิบัติงานในเทศบาลตำบลธัญญา และประชาชนในเขตเทศบาล ต่างมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่าคณะเทศมนตรีบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล และต่างพอใจเห็นด้วยที่คณะเทศมนตรีนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงาน

พระมหาธรรมรัตน์ ธรรมยาฤทธิ์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยระดับความคิดเห็นของคณะกรรมการชุมชนที่มีต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองหนองคาย เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของคณะกรรมการชุมชนที่มีต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลเมืองหนองคาย จำแนกตาม อาชีพ การศึกษา และอายุ ผลการศึกษาพบว่า ระดับความคิดเห็นของคณะกรรมการชุมชนที่มีต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย อยู่ในระดับปานกลาง เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของคณะกรรมการชุมชนที่มีต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย จำแนกตามอาชีพ การศึกษา และอายุ โดยรวมและรายด้านทุกด้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จักรภัทร ชารีคำ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอยักษ์ภูมิพิสัย จังหวัด

มหาสารคาม เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพแตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามเพศ และอายุ พบว่า ประชาชนที่มีเพศ และอายุที่ต่างกันมีความคิดเห็นไม่ต่างกัน แต่เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษาโดยรวมไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และเมื่อจำแนกตามอาชีพของประชาชนมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ฉลองนพ อัมพรัตน์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลในเขตอำเภออมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ ตามความคิดเห็นของบุคลากรในหน่วยงาน ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงานแตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก เปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลในเขตอำเภออมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ ตามความคิดเห็นของบุคลากรในหน่วยงานที่มีเพศ และระดับการศึกษา ที่มีการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นบุคลากรในหน่วยงานที่มีอายุ และประสบการณ์ทำงานแตกต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บวร วิเศษสุนทร (2550 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยความคิดเห็นของประชาชนต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย พบว่าความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามเพศ โดยรวมไม่แตกต่างกัน จำแนกตามอายุ และการศึกษาโดยรวมมีความแตกต่างกัน

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

พัตแนม (Putnam, 1993 : 156-162) ทำการวิจัยการปกครองท้องถิ่นในอิตาลี พบว่า แม้ในประเทศเดียวกันมีกฎหมายและการกระจายอำนาจเหมือนกัน แต่การบริหารท้องถิ่นภาคใต้ของอิตาลีกลับมีปัญหาอิทธิพลและการทุจริตมาก ผิดกับการปกครองท้องถิ่นทางตอนเหนือที่ประสบความสำเร็จสูงกว่าและมีการทุจริตน้อยมาก โดยพัตแนมได้แสดงผลการวิจัยว่า ความสัมพันธ์

แนวราบที่เท่าเทียมกันระหว่างกลุ่มและบุคคลต่าง ๆ ตลอดจนความร่วมมือและความเข้มแข็งของกลุ่มประชาคมในภาคเหนือทำให้การบริหารท้องถิ่นภาคเหนือของอิตาลีทั้งในการจัดการภาครัฐและภาคเอกชนตลอดจนธรรมาภิบาลดีกว่าในภาคใต้ซึ่งมีความสัมพันธ์แบบแนวดิ่ง ระหว่างเจ้าพ่อหรือผู้มีอิทธิพลกับบริวารและคนในท้องถิ่น

บลูเมล (Blumel. 2000 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความช่วยเหลือระหว่างประเทศความร่วมมือกันระหว่างนักสังคมสงเคราะห์และการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้(ประเทศเคนยา) งานวิจัยนี้พบว่า หลักธรรมาภิบาลมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อความร่วมมือ ต่องานความช่วยเหลือระหว่างประเทศของนักสังคมสงเคราะห์ต่าง ๆ ส่วนปัจจัยอื่นที่ช่วยส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างนักสังคมสงเคราะห์เหล่านี้ในประเทศเคนยาก็คือ ความสามารถของนักสังคมสงเคราะห์ในการเข้าถึงวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และรวมไปถึงการปรับตัวเข้าหากันเพื่อที่จะสร้างความร่วมมือเป็นกลุ่มย่อย ๆ เพื่อที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ในการสื่อสาร และการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ท้ายที่สุดนักสังคมสงเคราะห์ จากความร่วมมือกันระหว่างประเทศที่มีจำนวนมากในประเทศเคนยา ยังก่อให้เกิดการสร้างสภาพสังคมใหม่ ๆ โดยการนำกิจกรรมและความมีส่วนร่วมต่าง ๆ เข้ามาเป็นปัจจัยในการเชื่อมต่อ

คราค (Clarke. 2001 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลในการกระจายอำนาจการปกครองระบอบประชาธิปไตยในประเทศกาน่า พบว่า ในประเทศที่ด้อยพัฒนาการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยได้มีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่ท้องถิ่น โดยประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้นทำให้เกิดกลยุทธ์การพัฒนาที่เป็นจริงเป็นจัง มีการปรับตัวในการปฏิบัติต่าง ๆ ของท้องถิ่น โดยใช้หลักธรรมาภิบาลให้เหมาะสมกับท้องถิ่นจนถือเป็นกุญแจสำคัญ การใช้หลักธรรมาภิบาลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นแต่ยังคงมีปัญหาย่อยจากการที่ยังคงมีการถือพรรคถือพวก

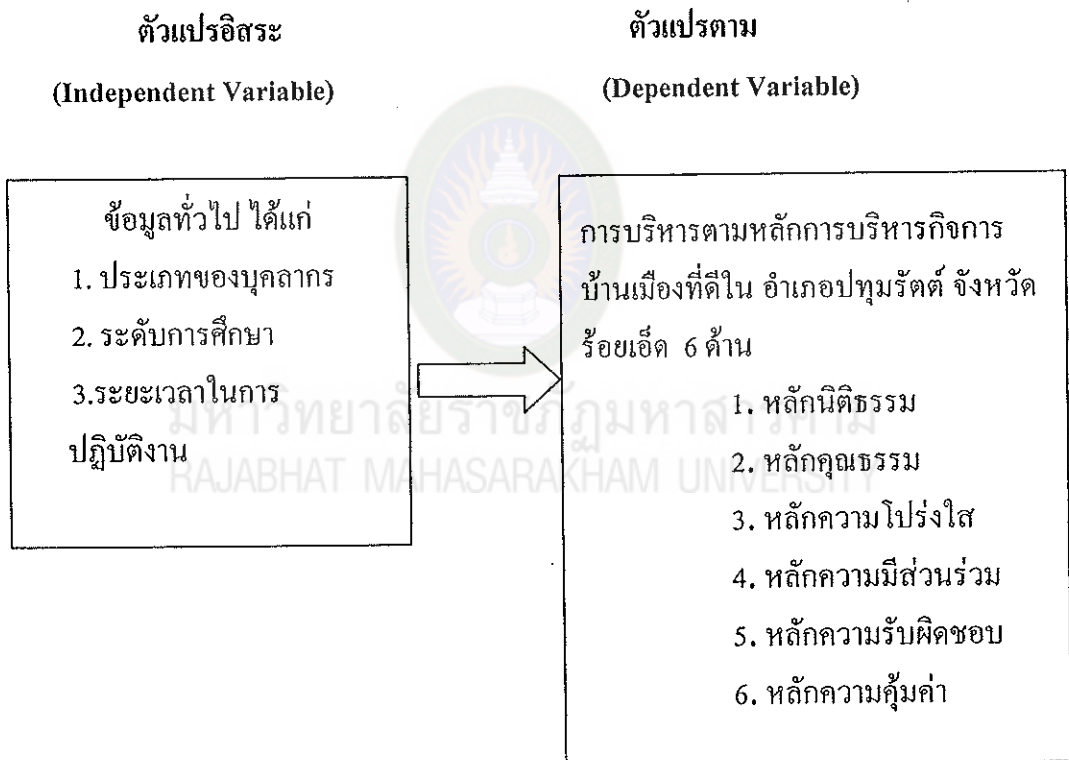
คิมเมท (Kimmet. 2005 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลมาใช้ในระบบการเมืองการปกครองในอาเซียน 4 ประเทศ

งานวิจัยนี้พบว่าในประเทศที่พัฒนาแล้ว หลักธรรมาภิบาลได้ถูกนำไปใช้ในเชิงของกลยุทธ์ทางการเมืองมากกว่าการนำเนื้อหาสาระไปประยุกต์ใช้ในเชิงนโยบาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานวิจัยนี้เกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 4 ประเทศนี้ ได้แก่ ฟิลิปปินส์ ไทย มาเลเซีย และอินโดนีเซีย โดยพิจารณาเป็นประเทศไปและเปรียบเทียบกับกรณีศึกษาว่าประเทศเหล่านี้มีการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้อย่างไรบ้าง รวมไปถึงการมีส่วนร่วมของหลักธรรมาภิบาล ในการเลือกตั้งในปี 2004 ซึ่งพบว่า หลักธรรมาภิบาลได้ถูกนำไปใช้อย่างกว้างขวาง และเป็นประเด็นสำคัญในการปฏิรูป รูปแบบการปกครอง นอกจากนั้นประเทศในเอเชีย

ตะวันออกเฉียงใต้ที่ได้กล่าวมานี้ ยังได้เรียนรู้ในการนำหลักธรรมาภิบาลเพื่อพัฒนาการเมือง การปกครอง โดยเน้นการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้พัฒนาบ้านเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานะที่บ้านเมืองมีความแน่นอนและเศรษฐกิจค้ำยัน เพื่อเป็นรูปแบบและเป็นหนทางในการบริหารประเทศใหม่ ๆ เนื่องจากหลักธรรมาภิบาลช่วยสนับสนุนการเมือง การปกครอง แนวคิดของหลักธรรมาภิบาลที่มาจากชาติตะวันตกก่อให้เกิดรูปแบบการบริหารใหม่ ๆ และก่อให้เกิดการพัฒนาทางประชาธิปไตย ซึ่งนั่นก็คือหนึ่งในจุดประสงค์ของหลักธรรมาภิบาลนั่นเอง

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การศึกษาเรื่องการบริหารตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิด 6 ด้าน ดังนี้

แผนภาพที่ 3 กรอบแนวคิดของการวิจัย